"וְאֵלֶּה יַעַמְדוּ עַל הַבְּרָכָה"

דניאל ונריה בני אביטל
לבן זכר חינוך ילדים לתורה ומצוות שלום בית, בריאות, תשובה שלימה ופרנסה בשפע.

מתנאל בן אביטל
לתשובה שלימה זיווג הגון וטוב ופרנסה בשפע!

אברהם בן דליה
יעל בת גבטה
לתשובה שלמה באהבה ושמחה, עליה רוחנית מתמדת ופרנסה בשפע.

דליה בת ננו
רפואה שלימה, בריאות איתנה, שלוות הנפש ונחת מהילדים והנכדים.

יאיר בן יעל
יזכה להיות ת"ח צדיק ירא שמים עם מידות טובות,

לבריאות שלימה, אושר ושמחה, הצלחה בכל מכל כל,
לכל משפחתנו ושנזכה לגאולה השלימה במהרה.

ראובן בן שלום ונעמי
לרפואה שלימה

אליהו בן אהובה
שיר וטל בני אליהו הי"ו
תשובה שלימה באהבה ויראה, רפואה שלימה, זיווגים הגונים,
חכמה, הצלחה בכל ופרנסה ברווח בתוך כלל ישראל מהרה אמן

"נֵר השם נִשְׁמַת אָדָם" (משלי כ, כז)

לעילוי נשמתם של
סימה בת רחל ומרדכי ע"ה
משה בן חסיבה ז"ל
שלום בן פנחס ז"ל
נָעֳמִי בת סאלם סעיד ג'הסי ע"ה
בִּלְהָה בת אֵמִילִי ע"ה

תנצב"ה

"אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ" (במדבר יב, יג)

צילה בת **איריס**
רפואה שלימה בתוך שאר חולי ישראל מהרה אמן!

"נֵר השם נִשְׁמַת אָדָם" (משלי כ, כז)

לעילוי נשמת:

ר' **יחיא זכריה** בן **עוואד**

מרת **רומיה** בת **סאלם**

יוסף בן **זהרה**

חיים בן **ברכה**

דוד בן **אסתר**

תנצב"ה

סגולת השמחה:

ב"ה ישועות רבות זוכים עמך בית ישראל בפרנסה, בריאות ועוד...
בזכות השירים והריקודים בשמחה לכבוד השי"ת!
גם אתם מוזמנים להצטרף למעגל הישועות הענק!
ולשיר כל יום במשך רבע שעה:

"עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה" (תהלים ק, ב)

לפירוט הישועות ראו נא במדור 'הכרת הטוב'

1. שרים בפעם הראשונה: עִבְדוּ עִבְדוּ עִבְדוּ עִבְדוּ עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה, עִבְדוּ עִבְדוּ עִבְדוּ עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה, בֹּאוּ לְפָנָיו לְפָנָיו בִּרְנָנָה, בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה, בֹּאוּ לְפָנָיו לְפָנָיו בִּרְנָנָה, בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה.

2. משלבים את שם הוי"ה בשיר, כך:
אומרים בקול רם את האו"ת יֵ' (בניקוד ציריה) וחוזרים על השיר "עִבְדוּ ..."
אומרים בקול רם את האו"ת הֵ' (בניקוד ציריה) וחוזרים על השיר "עִבְדוּ ..."
אומרים בקול רם את האו"ת וֵ' (בניקוד ציריה) וחוזרים על השיר "עִבְדוּ ..."
אומרים בקול רם את האו"ת הֵ' (בניקוד ציריה) וחוזרים על השיר "עִבְדוּ ..."

3. מברכים אחד את השני.

ניתן לשמוע את השירה הנפלאה מפיו של כבוד הרב אמנון יצחק שליט"א בליווי מוזיקלי.

נ.ב. הסגולה בעקבות הספרים הנפלאים על השמחה:
שמחת עולם וכן וישמחו בך ישראל מאת הרב ישראל שלמה שליט"א.

"וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'"

תוכן ענינים

זֶה הַשֻּׁלְחָן

פתיחה

בשמחה של מצוה הננו מתכבדים להגיש בפניכם יהודים יקרים! את השי הנאה והחשוב אשר בשמו יקרא **'קונטרס זה השולחן'**.

קונטרס זה יצא לאור כבר בשנת תשע"א במיוחד עבור כינוס החיזוק וההוקרה, של פרוייקט החברותות של שופר ישיבות 'אהל יהודה' (לע"נ הרה"ג הרב יהודה שפירא זצוק"ל) לפי עצתו וְהַכְוָנָתוֹ של **הרב אמנון יצחק שליט"א**, במטרה הקדושה והנשגבה להגדיל תורה ולהאדירה ולהנחילה כראוי בקרב כל שדרות העם, עד שנזכה לגאולה השלימה בביאת משיח צדקנו ובבנין בית המקדש במהרה.

חיוב אמירת דברי תורה על השלחן בשעת הסעודה נשנה כבר במשנה ונפסק בכל הפוסקים ורבות כתבו רבותינו הראשונים הקדמונים במעלת הדבר ובצורך החיוני שלו, כפי אשר תחזינה עיניכם מישרים בתוך הקונטרס היקר הזה.

מה טוב ומה נעים לְיַחֵד את דברי התורה הנאמרים על השלחן, לצורך חיזוק קיום מצות לימוד התורה הקדושה, אשר היא המצוה הגדולה שבכל הַמִּצְוֹת, כמו שהעידו לנו התנאים הקדושים במשנה: **'וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם'** (פאה א, א).

בהמשך לפרויקט החברותות, שהמהות שלו לעודד להמריץ ולחזק את לימוד התורה בקרב מבקשי התורה בארצנו הקדושה ובעריכת קונטרס זה אנו מוסיפים נדבך חשוב ביותר, כדי להגיע למטרה הקדושה לשמה יִעדנו את פעולותינו.

יעזרנו השי"ת ויתן לנו את הכח והאפשרות להוסיף חיל ונזכה להרבות תורה בישראל.

בהזדמנות זו אנו מביעים בפניכם את הערכתנו והוקרתנו, יהודים יקרים! די בכל אתר ואתר, ה' עמכם גבורי הֶחָיִל, הזוכים לעמול בתורה הקדושה בכל עוז, המתגברים על הַקְּשָׁיִים העומדים בדרככם, קְשָׁיִים אשר היצר מערים בכל כחו כנגד החיבור המיוחד הזה, לפי שחיבור זה ממלא את תפקיד "תרופת האנטי יצר", כמאמר חז"ל **'כָּךְ הַקָּבָ"ה אָמַר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל: 'בָּנַי בָּרָאתִי יצה"ר וּבָרָאתִי לוֹ תּוֹרָה תַּבְלִין וְאִם אַתֶּם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה אֵין אַתֶּם נִמְסָרִים בְּיָדוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "הֲלוֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת"** (בראשית ד, ז) **וְאִם אֵין אַתֶּם עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה אַתֶּם נִמְסָרִים בְּיָדוֹ'** (קדושין ל:).

"וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'"

דברי חיזוק מהרב **אמנון יצחק** שליט"א.
ומכתבי תמיכה מהרבנים הגאונים;
מרן הרב הגאון רבי **יוסף אלישיב** זצוק"ל
ומרן הרב הגאון רבי **אהרן לייב שְׁטַיְנְמָן** זצוק"ל
מרן הרב הגאון רבי **חיים קַנְיֶבְסְקִי** זצוק"ל
ומרן הרב הגאון רבי **יהודה שפירא** זצוק"ל.

מעלת גדולי ישראל

אמרו חז"ל: **'אמר ר' עקיבא: 'נמשלו ישראל לעוף. מה העוף הזה, אינו פורח בלא כנפים, כך ישראל אינם יכולים לעשות דבר חוץ לזקניהם'** (ויקרא רבה פרק יא ח).

אף על פי שאומות העולם יכולים לעשות כל שהם עושים גם בלא זקנים, ישראל אינם כן!

וכמו שבהמה וחיה ממלאת תפקידיה בלא כנפים ואילו העוף אם איבד את כנפיו אינו יכול לחיות עוד וגרוע הוא מן הבהמה, כך גם אומות העולם מִתְקַיְּמִים בלא זקנים.

אך ישראל אם אין להם זקנים, אינן יכולים לעשות כלום וגרועים הם מאומות העולם.

ונראה שמשום כך חמור כל כך עונשו של **מורה הלכה בפני רבו**, שאינו משום כבוד הרב בלבד, אלא שהוא מבטל מעלת הזקנים שיש לכלל ישראל. שֶׁדַּוְקָא ע"י שהנערים נשמעים לזקנים, נחשב שיש לכלל ישראל זקנים. אבל כשכל אחד מורה הלכה לעצמו איבדו את זקניהם וע"י כן באים לקללה האחרונה שקילל ישעיה את ישראל: **"יִרְהֲבוּ הַנַּעַר בַּזָּקֵן וְהַנִּקְלֶה בַּנִּכְבָּד"** (ישעיה ג, ה). ולכן אין לו לרב למחול למי

שהורה הלכה בפניו, שאין הענין משום כבודו בלבד, אלא הוא משום קיום כלל ישראל. ואינו יכול למחול על כך. ויתכן שלכן אינו בכלל **מי שנענש חברו על ידו** (שבת קמט:) שלא משום כבודו הוא נענש, אלא משום קיום כלל ישראל.

מקור חיוב אמירת דברי תורה על השלחן

'רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: 'שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וְלֹא אָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה, כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִזִּבְחֵי מֵתִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי כָּל שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צֹאָה בְּלִי מָקוֹם" (ישעיה כח, ח) **אֲבָל שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וְאָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה, כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִשֻּׁלְחָנוֹ שֶׁל מָקוֹם בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'"'** (יחזקאל מא, כב) (אבות ג, ג).

דין זה נפסק להלכה במגן אברהם (סימן קע, א) וזה לשונו: **'כל שֻׁלְחָן שלא אָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה, כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִזִּבְחֵי מֵתִים'**. וכתב בשל"ה: **'שילמד ממש ולא יסמוך על ברכת המזון'.**

וכן העלה בספר חיי אדם (א, כלל מה) וזה לשונו: **'יזהר מאוד לומר דברי תורה על השלחן, שכל שֻׁלְחָן שלא אָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה, כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִזִּבְחֵי מֵתִים**. ותראה עונש הגדול כשאין אומרים דברי תורה ומהשכר שאומרים דברי תורה. ועל כל פנים יאמר איזה מזמור. ומנהג טוב לומר אחר ברכת המוציא "**מִזְמוֹר לְדָוִד ה' רֹעִי לֹא אֶחְסָר**" (תהלים כג) שהוא תורה וגם תפלה על מזונותיו, כדאיתא בזוהר: דאסור לאכול

עד שיתפלל על מזון'. והביא המשנה ברורה (קע, א) דבריהם להלכה.

הערה: אין מְשִׂיחִין בשעת הסעודה, על כן יש ליזהר לומר את דברי התורה, בין האכילה.

מעשה בקובר מתים

כתוב בספר אור זרוע: הכרתי יהודי אחד זקן מוורמיי"ש שהיו קוראין אותו ר' בונים והוא היה קובר מתים. ופעם אחת השכים לבית הכנסת וראה אדם אחד יושב לפני בית הכנסת ובראשו כתר של עשבים שקורין צעפי"ל ונתפחד ממנו, כסבור שד הוא. וקראו

ואמר לו: "וכי אינך פלוני שמת עתה וקברתיך"?!

אמר לו: "הן"!

אמר לו: "איך אתה באותו עולם"?

ואמר לו: "מכבדין אותי".

ואמר לו: "מה זכויות יש לך? והלא הָיִיתָ אדם פשוט בתכלית".

ואמר לו: "רק באותו הזכות שֶׁהָיִיתִי אומר הברכות בקול נעים בבית הכנסת, בזכות זה הביאוני בג"ע ומכבדים אותי. וזהו לך סימן, שאני הוא המדבר אליך, שתראה בית יד חלוקי שהוא קרוע, שקרעת לי כשהלבשתני התכריכים".

ושאל אותו: "מה זה שבראשך"?

וענה לו: "אלו עשבים מג"ע ששמתי בראשי, כדי לבטל מעלי ריח רע שבעוה"ז".
וּמְסַיֵּם האור זרוע בלשונו: "כתבתי אלו המעשים, כדי שיראה ירא שמים וישים לבו ויאמר שבחותיו של הקב"ה בקול נעים ובכונה ויזכה לג"ע" (הלכות שבת מב).

פנינים מרבותינו הראשונים
בענין אמירת דברי תורה על השלחן

דברי תורה על השלחן לסלק את מלאך האף

בברכת המזון נעלם ף, לפי שבכל מקום שיש אכילה עושה רושם, כמו; "**וַיֵּשְׁבוּ לֶאֱכָל לֶחֶם**" (בראשית לז, כה) מיד; "**וַיִּמְכְּרוּ אֶת יוֹסֵף**" (שם פסוק ח) "**וַיֵּשֶׁב הָעָם לֶאֱכֹל וְשָׁתוֹ וַיָּקֻמוּ לְצַחֵק**" (שמות לב, ו) כי השטן מלאך א"ף שם, על כן צריך לדבר דברי תורה.
'שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וְלֹא אָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה, כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִזִּבְחֵי מֵתִים... אֲבָל שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וְאָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה, כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִשֻּׁלְחָנוֹ שֶׁל מָקוֹם בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'"'
(יחזקאל מא, כב) (אבות ג, ג) (הרוקח בפרושו לברכת המזון)

דברי תורה על השלחן כדי שלא נחטא

לפי שע"י אכילה ושתיה יצה"ר מתגבר וְהַתַּאֲוָה מתגברת, שנאמר: "**וְאָכַל וְשָׂבַע וְדָשֵׁן וּפָנָה אֶל אֱלֹהִים אֲחֵרִים**" (דברים לא, כ) ונאמר: "**וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם**" (דברים יא, טו-טז) ונאמר: "**פֶּן תֹּאכַל וְשָׂבָעְתָּ... וְרָם לְבָבֶךָ**" (שם ח, פסוקים יב, יד) ואמרינן '**מְלֵי כְּרֵסֵיהּ זְנֵי בִּישֵׁי**' (פרק אין עומדין ברכות לב.) פרוש: מלוי הכרס גורם כמה מיני רעות. לכן הזהירונו רז"ל לדבר בדברי תורה בשעת האכילה כדי שלא נחטא (האבודרהם ברכת המזון)

דברי תורה על השלחן להורות שנברא האדם לעסוק בתורה

צריך שידבר דברי תורה על השלחן, שאף על פי שברך עליו ברכות המחויבות לו לברך והוא עתיד גם כן לברך על מזונו, אינו נפטר בברכת המזון, אלא אם כן, מדבר דברי תורה... וכל זה להורות שלא נברא האדם לאכילה ולשתיה, אלא לעסוק בתורה (רבנו בחיי, שלחן של ארבע שער א)

דברי תורה על השלחן שלא לפרוק עול

אין לבני אדם להתחבר להנאתם אם אין דברי תורה ביניהם, שהיא פריקת עול התורה שאוכלים ושותים ונהנים וזכירת התורה לא תעלה על לבבם, אוי להם ואוי להנאתם. **אֲבָל**

שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וְאָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה, כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִשֻּׁלְחָנוֹ שֶׁל מָקוֹם בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'" (יחזקאל מא, כב) (אבות ג, ג) (פרוש רבנו יונה על אבות ג, ד)

שלחן האדם מכפר כשאומר עליו ד"ת

'שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל אָדָם מְכַפֵּר עָלָיו' נראה לי **שֻׁלְחָן** בגימטריא יכפר כמזבח עם הכולל. גם אש"ם ראשי תיבות **שֻׁלְחָן** אדם מכפר... גם נרמז באותיות **שֻׁלְחָן**, אימתי מכפר? דוקא אם אומרים עליו **דִּבְרֵי תוֹרָה**, שנאמר בה: **"אַיֶּלֶת אֲהָבִים וְיַעֲלַת חֵן"** (משלי ה, יט) וזהו **שֻׁלְחָן** חלק האותיות לִשְׂתַּיִם וקרי ביה של-חן, רצה לומר; יהיה השלחן של חן, זה, חשוב שלחן לכפר (בניהו בן יהוידע חגיגה כז.)

ישועות בזכות ברכת המזון מהגרב״צ פלמן שליט״א

כתוב: **"בִּרְכַּת ה' הִיא תַעֲשִׁיר וְלֹא יוֹסִף עֶצֶב עִמָּהּ"** (משלי י, כב).

כותב על כך הרב החיד"א: **"בִּרְכַּת ה'"** היא ברכת המזון. לפי שהיא הברכה היחידית מן התורה, שהלא שאר הברכות הם רק מדרבנן. ממילא **"בִּרְכַּת ה'"** הולך על ברכת המזון. ואומר הפסוק, על המברך ברכת המזון כראוי **"וְלֹא יוֹסִף עֶצֶב עִמָּהּ"** כלומר: מה שכתוב בתורה שיהיה "בְעֶצֶב" וְהַיְנוּ: **"בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים"** (בראשית ג, טז) כשמברכים ברכת המזון כראוי,

מסתלק ענין העצב הזה! כברכת הכתוב: שלא **יוֹסִף עֶצֶב עִמָּהּ**".

כתוב בספר החינוך: 'כך אני מקובל מֵרַבּוֹתַי, שכל הזהיר בברכת המזון, מזונותיו מְצֻיָּן לו בכבוד כל ימיו' (מצוה תל).

הרב שך כשהיה מברך ברכת המזון בביתו; תמיד הוא היה מברך מתוך סידור והיה מברך בקול רם כשכל הסובבים שמעו, כך היה מנהגו. ופעם היתה אשה שהיתה מוקפת בהרבה צרות ובאה אל הרב שך כדי לקבל ממנו עצה וברכה, אמר לה הרב שך: "עצה טובה; שתברך ברכת המזון מתוך סידור". כך היתה תשובת הרב שך!

ליקוט פנינים בשבחה של התורה

ליקוט פנינים מזהירים כזוהר הרקיע
אמרות טהורות מזוקקות שבעתים
מדברים בשבחה של התורה הקדושה
מחז"ל במשנה ובגמרא בַּבָּרָיְתוֹת ובזוהר
ומרבותינו גדולי האומה ע"ה
מסודרים לפי סדר ימי החדש
לאמרם על השלחן מידי יום ביומו

מעלת תלמוד תורה לאחרים

"וַיִּקְרָא יַעְבֵּץ לֵאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִם בָּרֵךְ תְּבָרֲכֵנִי וְהִרְבִּיתָ אֶת גְּבוּלִי וְהָיְתָה יָדְךָ עִמִּי וְעָשִׂיתָ מֵּרָעָה לְבִלְתִּי עָצְבִּי וַיָּבֵא אֱלֹקִים אֵת אֲשֶׁר שָׁאָל" (דברי הימים-א ד, י).

"אִם בָּרֵךְ תְּבָרֲכֵנִי" – בתורה. "וְהִרְבִּיתָ אֶת גְּבוּלִי" – בתלמידים. "וְהָיְתָה יָדְךָ עִמִּי" - שלא ישתכח תלמודי מלבי. "וְעָשִׂיתָ מֵּרָעָה" - שיזדמנו לי רֵעִים כמותי. "לְבִלְתִּי עָצְבִּי" – שלא יְשַׂגְּבֵנִי יצה"ר מלשנות (פרש רש"י: שלא יְשַׂגְּבֵנִי יצה"ר לבטל מתלמוד תורה). **אם אתה עושה כן, מוטב. ואם לאו? הריני הולך לנסיסי לשאול** (פרש רש"י: הריני מת בְּעִצְּבוֹנִי). **מיד: "וַיָּבֵא אֱלֹקִים אֵת אֲשֶׁר שָׁאָל".**

כיוצא בדבר אתה אומר (פרש רש"י: שכל המוסר עצמו לחזור אחר תורה ממלאין לו שאלותיו): **"רָשׁ וְאִישׁ תְּכָכִים נִפְגָּשׁוּ מֵאִיר עֵינֵי שְׁנֵיהֶם ה'"** (משלי כט, יג) **בשעה שהתלמיד הולך אצל רבו ואומר לו: "למדני תורה"! אם מלמדו? "מֵאִיר עֵינֵי שְׁנֵיהֶם ה'"** (פרש רש"י: שאף הרב צריך עדין לימוד ומלמדו הקב"ה). **ואם לאו? "עָשִׁיר וָרָשׁ נִפְגָּשׁוּ עֹשֵׂה כֻלָּם ה'"** (משלי כב, ב) **מי שֶׁעֲשָׂאוֹ חכם לזה, עושה אותו טיפש. טיפש לזה, עושה אותו חכם. זו, משנת ר' נתן** (תמורה טז.)

תפלה להצלחה בלימוד התורה

ישאלו אנשי אלכסנדריה את רבי יהושע בן חיננא: "מה יעשה אדם ויחכם"?
אמר להן: "ירבה בישיבה וימעט בסחורה".
אמרו לו: "הרבה עשו כן ולא הועיל להם".
אלא, יבקש רחמים ממי שהחכמה שלו, שנאמר: "כִּי ה' יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה" (משלי ב, ו).
תני ר' חייא: "משל למלך בשר ודם שעשה סעודה לעבדיו ומשגר לאוהביו ממה שלפניו" (פרש רש"י: כך חכמה שהיא לאוהביו של מקום, נתנה להם מפיו ולא מאוצר אחר) (נדה ע:)

אם שואל אדם דבר שהוא שבח לבוראו, כגון: על לימוד התורה, או דבר אחר מחפצי שמים ושופך את נפשו עליו, הקב"ה שומע תפלתו, אף על פי שאין בידו מעשים טובים.(ספר חסידים לרבנו יהודה החסיד סימן קלא)

דברי חיזוק: 'כל המברך ברכת המזון בכונת הלב ובשמחה ובלב טוב, לאחר שמסתלק מזה העולם, מכינים לו מקום שיהנה שם מזיו השכינה ויתענג בטוב עוה"ב' (תרגום זוהר פרשת ויקהל)

תפלה להצלחת הבנים בתורה

'תמיד תהיה תפלת האב והאם שגורה בפיהם להתפלל על בניהם, שיהיו לומדי תורה וצדיקים ובעלי מידות טובות. וִיכַוֵּן מאד בברכת **'אהבה רבה'** וב: **'ברכת התורה'** בשעה שאומרים: **'ונהיה אנחנו וצאצאינו'** וכן כשאומר בתפלת: "**וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל**"... (ישעיה נט, כ) **'לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה'.** (משנה ברורה מז, י)

ראויה האשה להתפלל לשי"ת בשעת הדלקת נר של שבת, שהיא מצוה המוטלת עליה, שיתן לה ה' בנים מאירים בתורה. כי התפלה נשמעת בשעת עֲשִׂיַּת המצוה. ובזכות נר שבת שהוא אור, תזכה לבנים בעלי תורה הנקראת אור, שנאמר: "**כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר**" (משלי ו, כג) (רבנו בחיי פרשת יתרו יט, ג)

'יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שתרחם על (שם ושם האב) ותהפוך את לבבו לאהבה וליראה את שמך ולשקוד בתורתך הקדושה ותסיר מלפניו כל הסיבות המונעות אותו משקידת תורתך הקדושה ותכין כל הסיבות המביאות לתורתך הקדושה כי אתה שומע תפלת כל פה' (קובץ אגרות חזון איש א, עד)

אשרי מי שֶׁיִּסּוּרָיו מלימוד התורה

'אמר רבי ביזנא: "אין לך אדם בלא יִסּוּרִין! חושש בשיניו, אינו יכול לישון. יגע בתורה, אינו ישן. זה ער וזה ער. הוי: "אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר תְּיַסְּרֶנּוּ יָ-הּ וּמִתּוֹרָתְךָ תְלַמְּדֶנּוּ" (תהלים צד, יב) (ילקוט תהלים פרק צד)

'אין לך אדם בלא יסורין. אשריו לאדם שֶׁיִּסּוּרִים באים לו מן התורה, שנאמר: "אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר תְּיַסְּרֶנּוּ יָ-הּ וּמִתּוֹרָתְךָ תְלַמְּדֶנּוּ" (מדרש רבה בראשית פרשה צב)

'אמר רבי אלעזר: "כל אדם לעמל נברא, שנאמר: "כִּי אָדָם לְעָמָל יוּלָּד" (איוב ה, ז)**. איני יודע; אם לעמל פה נברא, אם לעמל מלאכה נברא? כשהוא אומר: "כִּי אָכַף עָלָיו פִּיהוּ"** (משלי טז, כו) **הוי אומר: לעמל פה נברא. ועדין איני יודע; אם לעמל תורה, אם לעמל שיחה? כשהוא אומר: "לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ"** (יהושע א, ח) **הוי אומר: לעמל תורה נברא. וְהַיְנוּ דאמר רבא: 'כולהו גופי דרופתקי נינהו, טובי לדזכי דהוי דרופתקי דְאוֹרָיְתָא"** (פרש רש"י: כלומר; כל הגופים לעמל נבראו, אשריו למי שזכה והיה עמלו וטרחו בתורה) (סנהדרין צט:)

השכר וההצלחה לפי גודל הטרחה וההתמדה

אדם שטרח בתורה, כל מה שהיה יכול לטרוח, אף על פי שלא עלה בידו אלא דבר מועט, נוֹתְנִין לו שכר, כאותו שטרח כמותו ועלה בידו הרבה, ד: **'לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא'** (אבות ה, כג) דר' שמעון בן לקיש חלשה דעתו, שהיה דואג, שמא ח"ו לא טרח כל הצורך לפלפל (אור זרוע הלכות קריאת שמע סימן ג')

לעולם אל יתרשל אדם, לְהִתְיָאֲשׁוֹ מצד ראותו קושי לבבו ומיעוט הבנתו, כי כמה פעמים ראינו אנשים קשים בלימודם בתחילתם ומצליחים בסופם, עם רוב ההתמדה והשקידה מעט מעט (המאירי משלי כג, יא)

דברי חיזוק: 'וטעמו של דבר; שכל המברך להקב"ה מתברך. ומי שאינו מברך אינו זוכה לשום ברכה. כמו שנאמר: **"כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד"** (שמואל-א ב, ל). ומלבד זה, יזכה לְחַיִּים ארוכים' (תרגום זוהר פרשת ויחי)

מלך מלכי המלכים חפץ ביקרו

בעת שאתה יוצא לשוק ואתה מהרהר במשנתי, עולמות שלי מכריזים והולכים לפניך ומכריזים: 'תנו כבוד לדמות המלך!' וכמה חֲיָלוֹת שאין להם מספר מְלַוִּים אותם ועליהם כמה עולמות שמזדעזעים מפני אותו כרוז ושואלים ואומרים: "מי הוא זה האדם שמלך מלכי המלכים חפץ ביקרו" (מגיד מישרים לבית יוסף בהקדמה)

כתיב: **"הוֹן יֹסִיף רֵעִים רַבִּים"** (משלי יט, ד) כשהאדם הוא עשיר בתורה, הוא יוסיף לו תמיד **רֵעִים רַבִּים** בעוה"ב, כי בכל דבור ודבור שלומד, הוא בורא מלאך קדוש והוא רעהו (פרוש הגר"א למשלי יט, ד)

דברי חיזוק: 'ובזה העולם יזכה להתפרנס בנחת ותשרה ברכה במעשי ידיו' (תרגום זוהר פרשת תרומה)

מי שאינו לומד כלל נמשל כבהמה

מי שלא למד כל עיקר, נמשל כבהמה. כי למה בא לעולם? אך להבין ולהורות התורה ו: "**דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם!**" (משלי ג, יז) וזה שלא עסק בתורה כל ימיו ועודנו מחזיק בְּרִשְׁעָתוֹ, אין ראוי לחיות אפילו יום אחד ואפילו שעה אחת (רבנו יונה אבות א, יג)

אם היה במציאות שהיה אדם יכול למסור לחברו ימי חַיָּיו, אף על פי כן, ידוע ששום אדם לא היה מתרצה בזה אפילו לִתֵּן לחברו איזה חודש, או שבוע אחד, מימי חַיָּיו. ובאמת הדין עמו, כי אין דבר יקר כזמן. צריך האיש הנלבב לשמור את ימיו ושעותיו, כי כל יום הוא חלקו בחיים. וידוע מאמר החכם: **'אין אֲבֵדָה כַּאֲבֵדַת הזמן'**. כי כשיאבד לאדם דינר מכיסו, יכול לְקַוּוֹת שימצאנו, או שיזמן לו השי"ת דינר אחר תחתיו, אבל אם תעלה לו איזה שעה בתוהו, לא ימצאנה עד עולמי עד (החפץ חיים שמירת הלשון ב, ו)

הלכה: עבר שיעור עיכול ורוצה לאכול עוד, דעת המגן אברהם שיחזור ויברך ברכת המוציא, אף כשלא הסיח דעתו מאכילה. והרבה אחרונים פליגי עליה וסברי; דלא הפסיד ברכה ראשונה, כל שלא הסיח דעתו (משנה ברורה שם סעיף קטן יז).

בהעדר התורה באים הרעות והחורבנות

'אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: 'בְּכָל יוֹם וָיוֹם בַּת קוֹל יוֹצֵאת מֵהַר חוֹרֵב וּמַכְרֶזֶת וְאוֹמֶרֶת: 'אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת מֵעֶלְבּוֹנָהּ שֶׁל תּוֹרָה!'.

'שְׁמוּאֵל תָּנֵי לָהּ בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אַמֵּי: 'אֵימָתַי הַמַּלְכוּת גּוֹזֶרֶת גְּזֵרָה וּגְזֵרָתָהּ מַצְלַחַת, בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מַשְׁלִיכִין דִּבְרֵי תוֹרָה לָאָרֶץ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (זהו מה שכתוב): **"וְצָבָא תִּנָּתֵן עַל הַתָּמִיד בְּפָשַׁע"** (דניאל ח, יב) **אֵין צָבָא אֶלָּא מַלְכֻיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: "יִפְקֹד ה' עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם"** וגו' (ישעיה כד, כא) **הַתָּמִיד, אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב: "וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה"** (יהושע א, ח). **בְּפָשַׁע, בְּפִשְׁעָהּ שֶׁל תּוֹרָה, כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מַשְׁלִיכִין דִּבְרֵי תוֹרָה לָאָרֶץ, הַמַּלְכוּת הִיא גּוֹזֶרֶת וּמַצְלַחַת, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה" וגו'** (דניאל ח, יב) **וְאֵין אֱמֶת אֶלָּא תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "אֱמֶת קְנֵה וְאַל תִּמְכֹּר"** (משלי כג, כג) **אִם הִשְׁלַכְתָּ דִּבְרֵי תוֹרָה לָאָרֶץ מִיָּד הִצְלִיחָה הַמַּלְכוּת'** (מדרש רבה איכה פתיחה ב)

בלבולי העולם בְּחוֹלָאִים ומגפות שנות בצורת ומלחמות ושאר הרעות והחורבנות, כולם נמשכים להעדר התורה מבין בני האדם. ולכן אמר ש: **'בְּכָל יוֹם וָיוֹם בַּת קוֹל יוֹצֵאת מֵהַר חוֹרֵב'** שבו ניתנה התורה האלקית ואותו **קוֹל** מכריז ומפרש שה: **'אוֹי!'** ורעות כולם שיבואו על הבריות, ימשך **'מֵעֶלְבּוֹנָהּ שֶׁל תּוֹרָה!'** (נחלת אבות לאברבנאל מסכת אבות פרק ו)

הִזָּהֵר ללמוד בְּחֶשְׁקַת הלב ובשמחה

תלמוד שיעורים הנוהגים לחדד שכלך ולקנות לך ידיעות בכל הענינים. וְהִזָּהֵר לך בני, הִזָּהֵר, ללמוד בְּחֶשְׁקַת הלב ולא כחותה על גחלים, כי **'אִם לֹא עַכְשָׁיו, אֵימָתַי?'** (אבות א, יד) ובעת לימודך, יהיו כל מחשבותיך ורעיונך אחוזים בחבל עבותות החפץ, לקבל תכלית מלימוד זה (רבי שלמה איגר במכתב לבנו)

כתיב: **"תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּשִׂמְחָה"** (דברים כח, מז) וכתיב: **"עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה"** (תהלים ק, ב) ואיתא בספרי: **'זו דברי תורה'**. וישים האדם אל לבו, אילו היו מזכים לאיש שפל אנשים, לעבוד עבודת מלך גדול ונורא, אותה העבודה עצמה, שכל גדולי המלכות עושים אותה, בודאי היה אותו האיש שמח שמחה עצומה עד אין תכלית, אף על פי שאין מקבל שום שכר על עבודתו. על אחת כמה וכמה, האדם שהוא זוכה ללמוד התורה הקדושה, שכל מלאכי מעלה מִשְׁתַּעַשְׁעִין בה תמיד וגם כל הצדיקים שבג"ע עוסקים בה! (מעלות התורה לרבי אברהם אחי הגר"א)

מוסיפים חכמה ללומד התורה

'בַּמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד, בָּהּ מוֹדְדִין לוֹ' כשם שהם יושבים בבתי כנסיות ובתי מדרשות ובכל מקום שפנוי להם וקוראים וְשׁוֹנִין לשם שמים ויראה בלבבם ומחזיקים דברי תורה על פיהם, כמו כן, הקב"ה יושב כנגדם ומגלה להם סודות התורה בפיהם ובלבבם. ועליהם מִתְקַיֵּם מה שנאמר: "כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשֹׂתוֹ" (דברים ל, יד) (תנא דבי אליהו רבה פרק כז)

"**פֵּתַח דְּבָרֶיךָ יָאִיר מֵבִין פְּתָיִים**" (תהלים קיט, קל) כי כשיתחיל אדם להתבונן בהם וישים לבו אליהם, יאירו עיניו ויוסף להתבונן. וכדי שלא יאמר האדם כיון שהם פלאות, לא אוכל להתבונן בהם ואניחם כמו שהם. אמר; שיחל להתבונן בהם והדברים יפתחו לו דרך התבונה, כי "**פֵּתַח**" הדברים "**יָאִיר**" לו, כי הוא הא-ל "**מֵבִין פְּתָיִים**" כלומר: נותן תבונה לפתאים. (רד"ק בפרושו לתהלים קיט, קל)

<u>**הלכה**</u>: יכול לברך עד שיתעכל המזון. ושיעורו; כל זמן שאינו רעב מחמת אותה אכילה. אם משער, שמאותה האכילה לחוד היה כדי שיעור עיכול, אלא שאכל אחר מכן עוד שאר מיני מזונות ומחמת אלו הדברים אינו רעב, אינו יכול לברך עוד ברכת המזון. במה דברים אמורים כשאחר שגמר אכילה הראשונה, הסיח דעתו מלאכול עוד, אבל אם היה הכל במשך סעודה אחת יוכל לברך לבסוף ברכת המזון (שם ובמשנה ברורה סעיף קטן יח).

דברי התורה עולים ועומדים לפני הקב"ה

רבי שמעון פתח: 'כתיב: "**וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ**" (ישעיה נא, טז) כמה יש לו לבן אדם לעסוק בתורה יומם ולילה, משום שהקב"ה ישמע לקולם של אלו העוסקים בתורה. וכל מה שנתחדש בתורה ע"י זה שעוסק בתורה, הקב"ה עושה מזה שמים.

למדנו; שבאותו הזמן שנתחדש ע"י אדם דבר חדש, הדבור הזה עולה ועומד לפני השי"ת והשי"ת נוטל הדבר חידוש ומנשק לו ומעטר אותו בשבעים כתרים (תרגום זוהר הקדמה לפרשת בראשית)

לפי שכל הַמִּצְוֹת שהאדם עושה בעוה"ז, אין בהם כח להאיר אלא כאור הנר בלבד. אבל התורה, מאירה מסוף העולם ועד סופו (תנא דבי אליהו רבה ג)

הלכה: אם אכל מעט והיה חפץ לאכול עוד, אלא שלא היה לו, בזה קשה לשער שיעור העיכול, כיון שתיכף עם גמר אכילתו היה לו תאוה. וכתבו הרבה אחרונים דמשערים כדי הילוך ד' מילין (72 דקות). ויש שמצדדים; דאף כשהוא בתוך שיעור ד' מילין, יאכל עוד כזית פת ואח"כ יברך ברכת המזון ועל אותו פת לא יברך המוציא, אם לא הסיח דעתו מלאכול. ומכל מקום, אם אין לו פת, יש לסמוך אסברא ראשונה (משנה ברורה שם סעיף קטן כ).

יניח הכל וילך לבית הכנסת

יניח הכל וילך לבית הכנסת ולבית המדרש ובכל מקום שמחדשים בו תורה. שבישיבת בית הכנסת ובית המדרש שמחה מתחדשת לקב"ה... ועל חידושה של תורה בבית המדרש, מהו אומר: "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ: חֶלְקִי ה' אָמְרָה נַפְשִׁי" (איכה ג, כג-כד).(תנא דבי אליהו רבה פרק יח)

"אֹהֵב ה' שַׁעֲרֵי צִיּוֹן מִכֹּל מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב" (תהלים פז, ב). **"אֹהֵב ה'"** – **'שְׁעָרִים הַמְצוּיָּנִים בַּהֲלָכָה'** ומעמידים אותה על בירור. אותם **שְׁעָרִים** נאהבים לפני המלך הגדול, יותר מכל **"מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב"** הַמְּקַיְּמִים שאר הַמִּצְוֹת. וכל מי שמחשב מחשבות וסובר סברות בהלכות חמורות ובפסקים חמורים, נאהב ונחמד לפני המלך העליון. וזהו שאמרו: **'אַגְרָא דִשְׁמַעְתָּא — סְבָרָא'** (ברכות ו:) והדברים והמחשבות ההם הם כמרגלית היקרה בעיניו (שו"ת מן השמים תשובה לב)

לתת ממונו כדי ללמוד תורה

'כִּי יֵשׁ חִיּוּב בְּאָדָם לָתֵת כָּל מָמוֹנוֹ לְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַצְמוֹ וּלְבָנָיו... וְאַשְׁרֵי הָאִישׁ הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְהַנּוֹתֵן מָמוֹנוֹ לְלַמֵּד תּוֹרָה לִבְנוֹ. כִּי בִּשְׁבִיל הַמָּמוֹן שֶׁהוּא נוֹתֵן לְלַמֵּד, זוֹכֶה לְחַיֵּי העוה"ב'. (מדרש תנחומא פרשת צו, יד)

רבי יוחנן היה עולה מטבריה לציפורי והיה רבי חייא בר אבא תלמידו אצלו. הגיעו לשדה,

אמר לו רבי יוחנן: "השדה הזה היתה שלי ומכרתיה כדי שאוכל לעסוק בתורה"! הגיעו לכרם,

אמר לו רבי יוחנן: "הכרם הזה היה שלי ומכרתיו כדי שאוכל לעסוק בתורה"! הגיעו לנטיעות של זיתים ועוד פעם אמר לו רבי יוחנן כן.

התחיל רבי חייא בר אבא לבכות.

אמר לו רבי יוחנן: "למה אתה בוכה"?

אמר לו רבי חייא: "אני בוכה, שלא הנחת כלום לימי זקנתך".

וכשנפטר רבי יוחנן היו בני דורו קוראים עליו: **"אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ"** (שיר השירים ח, ז) **"אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה"** שאהב רבי יוחנן את התורה **"בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ"** (תרגום מדרש רבה שיר השירים ח)

מעלת לימוד התורה בצער

כתיב: "**הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת פִּרְיוֹ**" (שיר השירים ח, יב) מה טעם "**הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה**"? ר' חייא בריה דרבי אבא דיפו, אמר: "**הלומד תורה בצער, נוטל אלף. שלא בצער, מאתים נוטל בשכרו.** ממי אתה למד? משבטו של יששכר ומשבטו של נפתלי; שבטו של נפתלי, ע"י שהיו עוסקים ולומדים תורה בצער, נטלו שכר אלף. שנאמר: "**וּמִנַּפְתָּלִי שָׂרִים אָלֶף**" (דברי הימים-א יב, לה). אבל שבטו של יששכר, ע"י שהיו למדין תורה שלא בצער, נטלו שכר מאתים. שנאמר: "**רָאשֵׁיהֶם מָאתַיִם וְכָל אֲחֵיהֶם עַל פִּיהֶם**" (דברי הימים-א יב, לג) (מדרש רבה שיר השירים ח, טז)

לפי מה שתצטער בתורה, יהיה שכרך. ואמרו: 'שלא יִתְקַיֵּם מן החכמה, אלא מה שתלמוד בטורח, עמל ויראה, מן המלמד. אבל קריאת התענוג והמנוחה, אין לה קיום ולא תועלת בה' (הרמב"ם בפרוש המשנה אבות ה, כב)

צנצנת המן ללומדי התורה

'בִּימֵי יִרְמְיָהוּ; כְּשֶׁהָיָה יִרְמְיָהוּ מוֹכִיחָם: 'לָמָּה אֵין אַתֶּם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה?'
וְהֵם אוֹמְרִים: 'נַנִּיחַ מְלַאכְתֵּנוּ וְנַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, מֵהֵיכָן נִתְפַּרְנֵס?'
הוֹצִיא לָהֶם צִנְצֶנֶת הַמָּן אָמַר לָהֶם: "אַתֶּם רְאוּ דְּבַר ה'" (ירמיה ב, לא) **שִׁמְעוּ לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא "רְאוּ" בָּזֶה נִתְפַּרְנְסוּ אֲבוֹתֵיכֶם, הַרְבֵּה שְׁלוּחִין יֵשׁ לוֹ לַמָּקוֹם לְהָכִין מָזוֹן לִירֵאָיו'** (רש"י שמות טז, לב)

מזון תלמידי חכמים שבכל דור ודור, הוא מסור לשי"ת והוא מונח **לִפְנֵי** ה'. ועל כן אמר: "**וְהַנַּח אֹתוֹ לִפְנֵי ה' לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם**" (שמות טז, לג) כי הוא **לִפְנֵי** השי"ת מונח ושמור לדורות. והוצרך לרמוז זה, לפי שהתורה היא ממקור החכמה העליונה. "**וְיִתְרוֹן דַּעַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ**" (קהלת ז, יב) והיא, היא, מקור הברכה והחיים הָאֲמִתִּיִּים, כְּעִנְיַן שנאמר: "**שְׂאוּ יְדֵכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת ה'**" (תהלים קלד, ב) ועל כן ראוי להיות הפרנסה והמזון שהם חיי הגוף, דבקים בתורה, שהיא חיי הנפש (רבנו בחיי שמות טז, לג)

הלומד תורה אוחז בעץ החיים

בא וראה; כמה הוא כח התורה חזק, כמה הוא עליון על הכל! שכל מי שעוסק בתורה, אינו מפחד לא מהעליונים ולא מהתחתונים ולא מפחד מֵחֳלָאִים רבים הבאים בעולם, עבור שהוא אחוז בעץ החיים ולומד ממנו בכל יום, לפי שהתורה מלמדת את האדם ללכת בדרך האמת ומלמדת עצה, איך ישוב לפני השי"ת.

ואפילו נגזרה עליו גזירה שלא תתבטל כלל, בכל זאת הגזירה מתבטלת ומסתלקת ולא שורה על האדם. עבור זה צריך האדם לעסוק בתורה ביום ובלילה ולא יפרוש ממנה וזהו שכתוב: "**וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה**" (יהושע א, ח) ואם מסיר, או פורש מן התורה, חשוב כאילו פרש מעץ החיים (תרגום הזוהר הקדמה לפרשת בראשית)

<u>מוסר השכל לזמננו</u>; אם אנחנו רואים שֶׁהַגּוֹיִם מִזְדַּוְּגִים לנו, צריכים לברוח לתורה, להתחזק בלימוד התורה ובשמירת התורה ובזכות התורה ננצח. כמו שֶׁמָּצִינוּ אצל יהושע בשעת כיבוש ארץ ישראל, בא המלאך והוכיחו שביטל בזמן המלחמה מלימוד תורה. כתוב: "**וַיֵּלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ בַּלַּיְלָה הַהוּא בְּתוֹךְ הָעֵמֶק**" (יהושע ח, יג) אמרו רבותינו: **'שלן בעומקה של הלכה'** (סנהדרין מד:) הוא התעמק בתורה וע"י זה זכה לכבוש את ארץ ישראל.

מקילים מעליו טרדות העולם המבהילות

שנינו: **'וְאַל תֹּאמַר לִכְשֶׁאֶפָּנֶה אֶשְׁנֶה, שֶׁמָּא לֹא תִּפָּנֶה'** (אבות ב, ד). "**כִּי לֹא תֵדַע מַה יֵּלֶד יוֹם**" (משלי כז, א) שעסקו של העולם מתחדש יום יום ומדיח את האדם מדבר לדבר ומטרדה לטרדה ונמצאו כל ימיו יוצאים בבהלה. אם לא יתן פנאי, על כל פנים וְיִדְחֹק עצמו לעסקה של תורה. וכל שעושה כן וחפץ בברכה מן השמים, מְסַיְּעִים אותו ומקילים מעליו טרדות העולם המבהילות ומעבירים ממנו עוּלם של בריות ושוכן בשמחה כל ימיו בעוה"ז וטוב לו לעוה"ב ו: 'אשרי המדבר על אוזן שומעת' (ספר החינוך מצוה תיט)

מתי עת רצון? אחרי ברכת המזון אנחנו אומרים תפלות ובקשות; **'הרחמן, הוא...'** כותב החפץ חיים: שֶׁהָעִנְיָן בזה הוא, שאחרי שאדם עושה מצוה דְּאוֹרָיְתָא, זה עת רצון, לכך מבקש מהקב"ה שזכות המצוה תועיל שהקב"ה יענה על הבקשות.

ולכאורה, המקור לזה הוא מֵהַתּוֹסֶפְתָּא שכתוב בה כך: 'כל העוסקים בַּמִּצְוֹת, פיהם פתוח בתפלה לפני המקום, שנאמר: "**הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם**" (דברים כו, טו) מאוצר טוב שבשמים. שנאמר: "**יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם**" (דברים כח, יב) "**וּבָרֵךְ אֶת נַחֲלָתֶךָ**" (תהלים כח, ט) הכל בכלל הברכה' (מעשר שני פרק ה). זה המקור, שמבקשים אחר ברכת המזון כל מיני בקשות, שהוא עת רצון, אחר קיום המצוה דְּאוֹרָיְתָא.

התורה היא כל החיים

רבי אלעזר פתח: "**גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ**" (תהלים קיט, ח). כמה הם האנשים טיפשים שלא יודעים ולא מסתכלים להתעסק בתורה, שהרי התורה היא כל החיים וכל החירות וכל טוב העוה"ז והעוה"ב.

חיים הם בעוה"ז, שיזכו לימים שלמים, כמו שנאמר: "**אֶת מִסְפַּר יָמֶיךָ אֲמַלֵּא**" (שמות כג, כו) ולימים ארוכים בעוה"ב, שהם חיים שלמים, חיים של שמחה, חיים בלא עצבות (תרגום הזוהר פרשת חיי שרה קלא:)

כשאדם הולך בדרך הישר לפני הקב"ה ועוסק בתורה, הנה הוא יורש לעצמו אותו כבוד ה'. וכמה מָגִנִּים ומליצי יושר נמצאים למעלה על האדם וכולם מלמדים עליו זכות לפני המלך הקדוש. ואם האדם אינו עוסק בתורה ואינו הולך בדרך אדונו, הוא עושה קטרוג עליו. ואותו הקטרוג משוטט בָּאֲוִיר ואינו עולה עדין למעלה (שחושב) אולי ישוב האדם בתשובה? ולאחר שרואה שהאדם אינו שב ואינו רוצה לעסוק בתורה, אז הוא עולה למעלה ומלמד עליו חוב (תרגום הזוהר חלק ד רסח:)

התורה מגדלת את לומדיה

יסתכל האדם בעצמו וידע שדברי התורה הן משולים ללחם ומים. וכי מה ענין תורה, אצל לחם ומים? אלא ללמדך; שכשם שאי אפשר לו לאדם בלא לחם ומים אפילו יום אחד, כך אי אפשר לו לאדם בלא תורה אפילו שעה אחת, שנאמר: "לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה" (יהושע א, ח).

ויסתכל האדם בעצמו וידע שדברי תורה נמשלו ליין וחלב, שנאמר: "חַכְלִילִי עֵינַיִם מִיָּיִן וּלְבֶן שִׁנַּיִם מֵחָלָב" (בראשית מט, יב) **מה חלב זה מגדל את התינוק וְהַיַּיִן נותן קורת רוח אל הזקנים ומשמח את לבו ומשיב את נפשו ומאיר את עיניו, כך דברי תורה; היא מגדלת את לומדיה ונותנים קורת רוח למי שעמל בהם ומשמחים את לבו וּמְשִׁיבִין את נפשו ומאירים את עיניו, שנאמר: "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי: פִּקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת ה' בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם"** (תהלים יט, ח-ט) (תנא דבי אליהו זוטא פרק יג)

לימוד התורה היא השמחה השלמה

כל השמח בכסף וזהב באבנים טובות ומרגליות, מה שמחתו בהן לאחר מיתה?! הלא לאחר שמחתך, מָוֶת! אם כן מה יתרון לכל שמחתו? אבל אתם בני, בואו ושמחו עם התורה שמחה שלמה, כדרך שאני משמח בהם, לעד ולעולמי עולמים (תנא דבי אליהו רבה פרק יב)

שנינו במשנה: **'וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם'** (פאה א, א).
'רבי ברכיה ורבי חייא דכפר רחומין, חד אמר: "אפילו כל העולם כולו אינו שוה לדבר אחד של תורה". וחד אמר: "אפילו כל מִצְוֹתֶיהָ של תורה אינם שָׁווֹת לדבר אחד מן התורה" (תלמוד ירושלמי פאה א, א)
<u>דברי חיזוק</u>: 'רב המנונא סבא אמר:... 'כתיב: **"וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה סֶלָה"** (תהלים כ, ד) דא ברכת המזון בזימון. אי את עביד כן, **"יִתֶּן לְךָ כִלְבָבֶךָ וְכָל עֲצָתְךָ יְמַלֵּא"** (שם פסוק ה) (זוהר חלק ג)

העוסקים בתורה עומדים במעלה העליונה

בא וראה; מה בין העוסקים בתורה, לנביאי האמת. אלו העוסקים בתורה, טובים יותר מהנביאים בכל זמן! מה הטעם? לפי שהם עומדים במעלה העליונה יותר מהנביאים. אלו העוסקים בתורה, עומדים למעלה במקום הנקרא תורה, שהיא מקור האמת.

אשרי לאלה העוסקים בתורה שהם במעלה העליונה יותר מֵהַכֹּל. מי שֶׁמִּתְיַגֵּעַ בתורה, לא צריך; לא לקרבנות ולא לעולות, לפי שהתורה עדיף מֵהַכֹּל ומקור האמת של הכל (תרגום הזוהר פרשת צו)

<u>דברי חיזוק</u>: 'אמר ר' יודאי: 'גדול כח ברכת המזון, שמוסיף כח ברכה בְּפָּמַלְיָא של מעלה'.

אמר ר' חנינא: 'גדול כח ברכת המזון, שמוסיף ברכה על מעשה ידיו של אדם' (זוהר חדש רות)

תַּאֲוַת מתיקות התורה

כתיב: "**וְשָׂמַחְתָּ בְכָל הַטּוֹב**" (דברים כו, יא) ירמוז במאמר: "**בְכָל הַטּוֹב**" אל התורה. כאומרם ז"ל: **'וְאֵין טוֹב אֶלָּא תוֹרָה'** (אבות ו, ג) שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות וערבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יֵחָשֵׁב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם (אור החיים דברים כו, יא)

"**הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב**" (תהלים יט, יא) כי התורה וְהַמִּצְוֹת הם נחמדים יותר "**מִזָּהָב וּמִפַּז רָב**" שהאדם יִתְאָוֶה להם. והמשכילים יותר, יִתְאַוּוּ לתורה ולחכמה (פרוש הרד"ק תהלים יט, יא)

__הלכה__: אשה שאכלה כדי שביעה וְנִסְתַּפְּקָה אם ברכה, נחלקו האחרונים אם צריכה לחזור, או לאו? ונראה, דהרוצה לסמוך על הַמְּחַיְּבִין, אין למחות בידה (קפו סעיף קטן ג ועיין ביאור הלכה).

לימוד התורה מטהר את האדם ומכפר

אדם שעבר עברות הרבה וקנסו עליו מיתה וכו' וחזר ועשה תשובה וקרא תורה נביאים וכתובים ושנה משנה מדרש והלכות ואגדות ושימש תלמידי חכמים, אפילו נגזרו עליו מאה גזירות, הקב"ה מעבירן.

בא וראה, כמה גדול כוחה של תורה; שמטהרת את פושעי ישראל בזמן שעושים תשובה, אפילו מעבודה זרה שבידם (תנא דבי אליהו רבה פרק ה ופרק יח)

מי שיש בידו עָוֹן חלול השם, שלא יתכפר עֲוֹנוֹ בְּיִסּוּרִים... תמצא לו כפרה; בהגיונו תמיד בתורה ויגיעתו בה, כאשר אמרו רז"ל: **"אִם יִתְכַּפֵּר עֲוֹן בֵּית עֵלִי בְּזֶבַח וּבְמִנְחָה"** (שמואל-א ג, יד) **"בְּזֶבַח וּבְמִנְחָה"** - **אֵינוֹ מִתְכַּפֵּר — אֲבָל מִתְכַּפֵּר בְּתוֹרָה'** (ראש השנה יח.) כי התורה רפואה לכל מכה נחלה מאד, על כן כתוב: **"מַרְפֵּא לָשׁוֹן עֵץ חַיִּים"** (משלי טו, ד) (רבנו יונה שערי תשובה ד, טז)

חשיבות הזמן ללימוד התורה

כתיב: **"כִּי טוֹב יוֹם בַּחֲצֵרֶיךָ מֵאָלֶף"** (תהלים פד, יא) אמר הקב"ה לדוד המלך: **'טוֹב לִי יוֹם אֶחָד שֶׁאַתָּה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה מֵאֶלֶף עוֹלוֹת שֶׁעָתִיד שְׁלֹמֹה בִּנְךָ לְהַקְרִיב לְפָנַי עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ'** (שבת ל.)

כתיב: **"לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה"** (תהלים צ, יב) תנו לנו לב לדעת **"לִמְנוֹת יָמֵינוּ"** והטעם; כדי שנדע שמספרם מעט יהיה **"וְנָבִא"** בקרבנו **"לְבַב חָכְמָה"** (אבן עזרא תהלים צ, יב)

הזמן יקר הערך וכל רגע שיפסיד הוא פסידא גדולה שאינה חוזרת. וכבר כתבו חכמי המוסר, שזה דומה למי שאומרים לו; "קח לך אוצר גדול של זהובים ומנה אותם וכל מה שתמנה יהיה שלך", שלא ינום לא ישן ולא יִעף להיות מונה והולך בכל כחו, על אחת כמה וכמה לְהַרְוִיחַ חיי העוה"ב ולעשות נחת רוח ליוצרו. ועל זה נאמר: **"אִם תְּבַקְשֶׁנָּה כַכָּסֶף וְכַמַּטְמוֹנִים תַּחְפְּשֶׂנָּה: אָז תָּבִין יִרְאַת ה' וְדַעַת אֱלֹקִים תִּמְצָא"** (משלי ב, ד-ה) (פלא יועץ ערך הליכה)

דע את האויב הרע הזה

אחי ורעי, ידידַי ה' ואהובי נפשי; הַבֵּיט יָמִין וּרְאֵה וְאֵין לו מַכִּיר, איך צריך התגברות על היצר בזה, כי עיניך הרואות תחבולות היצר יותר ויותר, ביחוד בלימוד תורה הקדושה, שאנו רואים בחוש שקושר את האדם בחבלי קשר העצלות, שמתעצל אפילו לפתוח איזה ספר קדוש. ואם על הפתיחה כך, על הקריאה לא כל שכן, שמונע אותו אף בשעה שהוא פנוי מעסקי העוה"ז ויכול לִקַּח איזה ספר ללמוד בו... והָאָדָם יִרְאֶה לַעֵינַיִם שאין זה, רק מעשה ידי יצר, שמח לאידו, שרוצה להמיתו ולהפילו לבאר שחת בעוה"ב. לכן מאד צריך להתגברות גדול כנגד היצר בזה (יסוד ושורש העבודה, שער הניצוץ פרק א)

<u>**הלכה**</u>: אכל ואינו יודע אם בירך ברכת המזון, צריך לברך מספק. ויברך אפילו ברכה רביעית. וְדַוְקָא כששבע באכילתו, שאילו לא שבע, לרוב הפוסקים חיובו מדרבנן (ולכך ספיקו לקולא). ומכל מקום, ראוי לירא שמים שאפילו כשאכל כזית, יטול ידיו ויברך המוציא ויאכל כזית ויברך ברכת המזון (קפד ובמשנה ברורה סעיף קטן יג טו).

לימוד התורה משפיע על הכלל

כל איש צריך למלא תעודתו. ואם היו בני תורה עמלים בתורה לאמיתתה, היו מצילים ילדים הרבה ואנשים רבים מהרהורי עברה וכפירה וכיוצא בזה, בשפע קדשם בהשתפך רוח טהרה בעולם.
ובסביבות בעל תורה אֲמִתִּי הדבר ניכר לעינינו, השפעה מרובה על אנשים הרבה, מה שכל השתדלות מעשית לא תשיגנה. וכמו כן יש רשמים על הרחוקים שאין עין הרואה מרגשת בם לדקותם (קובץ אגרות חזון איש ג, סב)

<u>הלכה</u>: אם נרדם באמצע ברכת המזון ואינו יודע באיזה ברכה עומד, חוזר לראש. אם לא שיודע בודאי שאמר איזה מהברכות, שאז חוזר למקום שמסתפק (קפח בביאור הלכה ד"ה: לחזור).

גודל קדושת התורה להפליא

'וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם' (פאה א, א). וְכֹחַ מי יכול לספר גודל החיוב וגודל המצוה וגודל מתן שכרה? ולהיפך, גודל עונשה בביטול תלמוד תורה, ח"ו. אין די באר ואין די עולה על הכתב... ואם כי גודל מעלת כל מצוה גדולה עד לשמים, מעלת התורה, גבוה מעל גבוה (ערוך השלחן, יורה דעה רמו, א)

גם אם קִיֵּם האדם כל התרי"ג (613) מִצְוֹת כולן בשלמות האמיתי כראוי, בכל פרטיהם ודקדוקיהם ובכונה טהורה וקדושה, אשר אז נעשה האדם כולו בכל אבריו ופרקיו וכל כוחותיו, מרכבה גמורה שתשרה עליהם הקדושה העליונה של הַמִּצְוֹת כולן, עם כל זאת, אין ערך ודמיון כלל קדושת ואור הַמִּצְוֹת, לגודל עוצם קדושת ואור התורה הקדושה, אשר תופיע נהרה על האדם העוסק והוגה בה כראוי (נפש החיים ד, ל)

<u>הלכה</u>: צריך שישמיע לאזניו מה שמוציא בשפתיו. אם לא השמיע לאזניו יצא (קפה סעיף ב). ובשערי תשובה הביא דברי החרדים שכתב: דרוב הפוסקים סוברים; דאם לא השמיע לאזניו, לא יצא.

<u>הלכה</u>: אסור לברך כשהוא עוסק במלאכתו. ואף תשמיש קל אסור לעשות. ויש ליזהר שלא לְעַיֵּן אפילו בדברי תורה. וזה נכלל במאמר תורתנו: "**וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קֶרִי**" (ויקרא כו, כא) דְּהַיְנוּ: שלא יהיו הַמִּצְוֹת אצלנו על צד מקרה והזדמנות בעלמא (קפג סעיף יב ובסימן קצא סעיף קטן ה).

גדול תלמוד תורה יותר מהצלת נפשות

אם הזדמן לאחד להציל נפשות ולשני לא נזדמן דבר זה, אלא שעסק בתורה. וישאלו אותנו: מי פעל יותר? לכאורה היו הכל משיבים, שהמציל נפשות הגדיל לעשות. אבל חז"ל גילו לנו שאף שגדול מִצְוָתָהּ של פיקוח נפש מאד, אבל זה שלא נזדמן לו מצוה זו ורק עסק בתורה באותו זמן, אינו נופל ממנו ואדרבא הוא זה שהגדיל לעשות, ש:
'גָּדוֹל תַּלְמוּד תּוֹרָה יוֹתֵר מֵהַצָּלַת נְפָשׁוֹת!' (מגילה טז:)
וראה נא אחי; שלפי זה על כל שעה ושעה שהיה ביכולתך לעסוק בתורה ולא עסקת, הרי הוא כאילו באו לפניך להציל נפשות ולא הצלת ואף שאנחנו בעינינו הסתומות לא ידענו זאת, אבל חז"ל גילו לנו רז זה, עד כמה ערך הלומד תורה, שאין דבר בעולם שקול אליה (החפץ חיים תורת הבית פרק ה)

<u>**הלכה**</u>: יש לישב כשמברך. וישב באימה. ואף בברכה רביעית שהיא מדרבנן צריך לישב. ובדיעבד יצא, אפילו בירך מהלך (קפג סעיף ט ובמשנה ברורה סעיף קטן לא).

עשה בעוד שבידך לעשות

משל לאדם העומד על שלחנו והיה רעב ותאב לאכול ובעוד שהיה אוכל, עמד עני על הפתח ושאל ממנו להאכילו ולא החזיר לו פנים. הלך אותו העני בפחי נפש, לאחר שעה הגישו עוד לפניו לאכול והיה בטנו מלא מכל וכיון שראה שאינו יכול לאכול עוד, אמר: "תנו לו לזה העני".

היה חכם עומד עליו ואומר לו: "שוטה, אילו יכולת לאכול עוד, לא נתת לו, עתה, שאין בך כח לאכול יותר, אתה נותנו לעני?!

כך הוא האדם בעוה"ז, הולך בהבליו רעב לאכול וּלְהַרְוִיחַ ממון, בא העני שהוא היצר הטוב ושואל ממנו בבקשה שיחזור בתשובה ויעסוק בתורה ואין האדם רוצה, שהוא רעב ביותר לְהַרְוִיחַ ממון. לאחר זמן, תּוֹפְסִין אותו בקולר וכשרואה שאינו יכול לְהַרְוִיחַ יותר, אומר: "אחזור בתשובה", שמא יתנו לו שעה לכך, או שמא לא יתנו?!

אומר לו הקב"ה: "שוטה, עכשיו שאינך יכול עוד לְהַרְוִיחַ יותר, אתה אומר אחזור בתשובה? אילו הָיִיתָ יכול לְהַרְוִיחַ עוד, לא הָיִיתָ חוזר בתשובה"! ובעוד כך, יוצאת נשמתו ממנו (תרגום זוהר חדש פרשת לך לך)

טוב אחד בצער ממאה שלא בצער

אמרתי לחזק ידים רפות; שלא להתרשל מעסק התורה, אף בעת הזו שמצוקי הזמן הולכים ומתרבים מידי יום ויום ושפע הפרנסה הולך ומתדלדל בַּעֲוֹנֹתֵינוּ הרבים וכל איש ואיש נושא בכבדות על צַוָּארוֹ עול הפרנסה להחיות נפשו ונפש בני ביתו וגם מוקף מכל צד בדאגות ומכאובים, אשר העול הקשה ומכאוביו הרבים לא יִתְּנוּהוּ כלל לחשוב עבור אחריתו לקחת לנפשו חיי נצח.

מכל מקום, האיש הנלבב חלילה לו להתרשל מתורת ה' בכל עת ובכל זמן ויחזק נפשו באלוקיו וכל מצוקותיו ישא ויסבול בגודל נפשו ואל יתמרמר על רוע מצבו וישים בה' מעוזו כי הכל הוא בהשגחתו יתברך. ואהבת הקב"ה אליו היא יותר מאהבתו אל עצמו וכל יִסּוּרָיו ומכאוביו הכל לטובתו לזכך נפשו שתהא זכה ובהירה מחלאת עֲווֹנוֹתֶיהָ, **שֶׁהַיִּסּוּרִים ממרקים עונותיו של אדם**, כמו שאמרו חז"ל.

והנה כאשר יתבונן האדם בכל זה וְיִשָּׂא מכאוביו ודאגותיו במנוחת הנפש, יתחזק אז גם בלימוד התורה עוד יותר משאר זמנים, כי תורתו בעת הזו חביבה מאד בעיני השי"ת ותורתו גוברת על כל מכאוביו ודאגותיו. וכל דף גמרא, או משניות, שלומד בעת צר לו, שוקל יותר ממאה דפים שלומד בְּהַרְוָחָה. וכמו דאיתא באבות דר' נתן: ש: **'פעם אחד בצער, חשוב יותר ממאה פעמים שלא בצער'**. ותורתו זו שלומד בעת דחקו, מִתְקַיֶּמֶת בידו. כמו שאמרו חז"ל (החפץ חיים שם עולם פרק כג)

דברי חיזוק מהרב אמנון יצחק שליט"א

"אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן" (דברים כז, כו).

ועל זה נאמר בירושלמי: **'רִבִּי אָחָה בְּשֵׁם רִבִּי תַּנְחוּם בֵּרִבִּי חִיָּיה: 'לָמַד וְלִימֵּד וְשָׁמַר וְעָשָׂה וְהָיְתָה סִפֵּיקָה בְיָדוֹ לְהַחֲזִיק וְלֹא הֶחֱזִיק. הֲרֵי זֶה בִכְלָל "אָרוּר!".**

רִבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רִבִּי חִיָּיה בַּר בָּא: 'לֹא לָמַד וְלֹא לִימֵּד וְלֹא שָׁמַר וְלֹא עָשָׂה וְלֹא הָיְתָה סִפֵּיקָה בְיָדוֹ לְהַחֲזִיק וְהֶחֱזִיק. הֲרֵי זֶה בִכְלָל: 'בָּרוּךְ!' (סוטה פרק ז הלכה ד).

בדורות הראשונים היו בישראל לומדי תורה ומלמדיה ברבים, ששמרו ועשו והיה סיפק בידם להחזיק והחזיקו ישיבות ולומדי תורה. ובדורות האחרונים נִתְחַלְּקוּ התפקידים; לומדי ומלמדי תורה לחוד - יששכר. ומחזיקי תורה לחוד - זבולון.

גם מאלה שלא למדו ולא לימדו ואפילו לא שמרו ועשו, אולם היה סיפק בידם להחזיק והחזיקו - ברוכים יהיו.

אולם הצדיקים <u>**המחזירים עטרה זו ליושנה**</u>, עטרה שיש בה לימוד תורה והפצת תורה וגם החזקתה כאחד. הם גדולי מזכי הרבים ועם כל זה לא חסים על זמנם היקר ועל לימודיהם ומחזיקים בלומדי התורה בכל אתר ואתר ומעמידים ישיבות הרבה. הרי הם, לכל הדעות בגדר;

'ברוך **אֲשֶׁר יָקִים אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת**' וזכותם תעמוד לנו ולעושים כמעשיהם.

דעת גדולי הדור

הרב הגדול רבי **אמנון יצחק** שיחיה לאורך ימים טובים, הוא **אחד מגדולי הדור ודורשיו** שהושתל מִשְּׁמַיָּא בְּדוֹרֵנוּ ואשר בס"ד זוכה וזיכה את הרבים להשיב ליבם לשמים וכל מעשיו לשם שמים מתוך אמונתו הטהורה ואהבתו לכל בית ישראל.

ואם כי דבריו ואמרותיו מפורסמים בכל ישראל, הנה מעט מאד מכירים את גדולת האיש הנפלא והישר הזה, הן מחמת צניעותו וְעַנְוְתָנוּתוֹ והן מחמת שונאי הדת אשר מפעליו הגדולים לצנינים בעיניהם, מסלפים בזדון אמרותיו ומעשיו וממעטים ברשעות, דמותו "שלחו **לְשׁוֹנָם מִרְמָה**, "**לָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת גְּדֹלוֹת: אֲשֶׁר אָמְרוּ לִלְשֹׁנֵנוּ נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ אִתָּנוּ מִי אָדוֹן לָנוּ**" (תהלים יב, ד-ה).

לכן מצאנו חובה להגיד ישרו ומקצת שבחו, עליו נאמר: "**מִי יִשְׁכֹּן בְּהַר קָדְשֶׁךָ: הוֹלֵךְ תָּמִים וּפֹעֵל צֶדֶק וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ**" (תהלים טו, א-ב) וגו'...

עוסק בתורה ברציפות שעות רבות כל יום ושותה בצמא דברי חז"ל וזכה לכתר תורה וּלְקִנְיָנָיו, בְּשִׁמּוּשׁ חכמים ובאמונתם, '**אוֹהֵב אֶת הַמָּקוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת**' (אבות ו,

א) **'אוֹהֵב אֶת הַצְּדָקוֹת, הַמֵּישָׁרִים וּמִתְרַחֵק מִן הַכָּבוֹד, נוֹשֵׂא בְעֹל עִם חֲבֵרוֹ'** (אבות ו, ו) וכו' וכו'... וכל מעשיו מתוך אהבה ויראה על פי התורה.

והריני תפלה בתפלת דוד המלך עליו השלום: **"אַתָּה ה' תִּשְׁמְרֵם תִּצְּרֶנּוּ מִן הַדּוֹר זוּ לְעוֹלָם: סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן כֻּרֻם זֻלּוּת לִבְנֵי אָדָם"** (תהלים יב, ח-ט)

ויזכה להרים קרן התורה וישראל, כמשאת נפשו הטהורה.

חותם למען כבוד התורה והאמת:

הרה"ג **חיים קַנְיֶבְסְקִי** זצוק"ל הרה"ג **יהודה שפירא** זצוק"ל

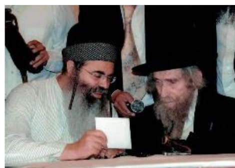
קריאת קודש של מאורי הדור

הנה מן המפורסמות פעולותיו הכבירות של הרב **אמנון יצחק** שליט"א בדרשותיו הרבים ברחבי הארץ והעולם בפני המוני בני ישראל וה' מצליח דרכו לעורר את הלבבות, להבעיר בהם את הניצוץ היהודי לשלהבת אש

קודש וְלִטַּע בהם את הרצון לשוב למורשת אֲבוֹתָם בשמירת התורה וְהַמִּצְוֹת.

אולם דא עקא, שדבר גדול זה צריך המשך ע"י טיפוח תמידי, לעמוד לימין מתקרבים הרבים בהוצאת רצונם מן הַכֹּחַ אל הפועל, לְסַיֵּעַ להם בַּעֲלִיָּתָם הרוחנית בכדי שלא יפלו ויחזרו חלילה מרצונם וּלְכַוְּנָם בדרך הנכונה שלא יסטו ימין ושמאל לדרכים עקלקלות ודבר זה ראוי להיעשות ע"י חיבור של לימוד התורה בין האברכים בני התורה למתקרבים הנכנסים לעולם התשובה.

ועכשיו נדבה רוחו של ידידנו הרב הגאון רבי **אברהם ליבוביץ** שליט"א, לעסוק בדבר מצוה גדולה זו, באופן של פתיחת "ישיבות ערב" בראשות אברכים תלמידי חכמים ויראי שמים, אשר ילמדו וילמדו את בני המקום ובזה יפיחו בהם בעזרת ה' רוח טהרה וִיסַיְּעוּ בעדם בלימוד התורה ושמירת הַמִּצְוֹת. וקיבל על עצמו הרה"ג הנ"ל לְיַסֵּד מקומות תורה אלו ברחבי ארץ הקודש ולדאוג לקיומם ברוח ובגשם.

ובאנו על החתום:

אהרן יהודה לייב שטינמן

הנני מצטרף להנ"ל **יוסף שלו' אלישיב**

מכתבי גדולי ישראל

קול נשמות אחיך קוראים לך!!!

אנו עדים לתופעה מעודדת ומעוררת תקוה, למראה רבים מאחינו החוזרים בתשובה ומשליכים מאחורי גֵּוָם משרות מכובדות וקובעים עצמם לשקוד על דלתי התורה בישיבות. בפגישות הַמִּתְקַיְּמוֹת עם אחים תועים, תינוקות שנשבו שחונכו על ברכי החינוך הכפרני, נשמעים הרהורי תשובה ובפיהם משאלה ללמוד את יסודות היהדות ולהתקרב לחיי תורה.

יהודים אלו נמצאים בשכונותינו, בכל עיר ועיר ובכל מקום, מכל עדה ומכל חוג ובכוחנו להעיר את רוחם, במיוחד בימי הרחמים והרצון כשלב כל יהודי מתעורר להתקרב אל ה'.

אוי לנו מיום הדין! אוי לנו מיום התוכחה!

אם בעת כזאת נעמוד מנגד ולא נצא אל אחינו לעוררם לחזור בתשובה וכשיבואו המקטרגים ויתבעו את החוטאים לדין על עֲוֹנֹתֵיהֶם, יעוררו את הדין על ראשי העדה ויראי ה' הנמצאים בכל עיר. ד: **'כל מי שיש בידו למחות באנשי עירו ואינו מוחה נתפס על אנשי עירו'**. כמבואר (שבת נד.): גבי **פרתו של רבי אלעזר בן עזריה**. וע"ז רמז **הנביא** (יחזקאל לד, ד): **"אֶת הַנַּחְלוֹת לֹא חִזַּקְתֶּם וְאֶת**

הַחוֹלָה לֹא רִפֵּאתֶם וְלַנִּשְׁבֶּרֶת לֹא חֲבַשְׁתֶּם וְאֶת הַנִּדַּחַת לֹא הֲשֵׁבֹתֶם וְאֶת הָאֹבֶדֶת לֹא בִקַּשְׁתֶּם" וגו' **"וְדָרַשְׁתִּי אֶת צֹאנִי מִיָּדָם"** (שם פסוק י).

ולפעמים נתפס האדם גם בעודו בחיים בזה העולם על שנמנע ממצות תוכחה, כמובא:

'דְּאָמַר רַבִּי אַחָא בְּרַבִּי חֲנִינָא: 'מֵעוֹלָם לֹא יָצְתָה מִדָּה טוֹבָה מִפִּי הקב"ה וְחָזַר בָּהּ לְרָעָה חוּץ מִדָּבָר זֶה...

דבתחילה אָמַר לוֹ הקב"ה לְגַבְרִיאֵל: 'לֵךְ וּרְשׁוֹם עַל מִצְחָן שֶׁל צַדִּיקִים תָּיו שֶׁל דְּיוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בָּהֶם מַלְאֲכֵי חַבָּלָה. וְעַל מִצְחָם שֶׁל רְשָׁעִים תָּיו שֶׁל דָּם כְּדֵי שֶׁיִּשְׁלְטוּ בָּהֶן מַלְאֲכֵי חַבָּלָה' (בעת חורבן ירושלים).

ואחרי שקטרגה מִדַּת הַדִּין ואמרה: 'רִבּוֹש"ע! מַה נִּשְׁתַּנּוּ אֵלּוּ מֵאֵלּוּ?'

אָמַר לָהּ: 'הַלָּלוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים וְהַלָּלוּ רְשָׁעִים גְּמוּרִים!'.

אָמְרָה לְפָנָיו: 'רִבּוֹש"ע! הָיָה בְּיָדָם לִמְחוֹת וְלֹא מִיחוּ!'

אף שהיה גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֵי הקב"ה שֶׁאִם היו מוחים **בָּהֶם לֹא** היו מקבלים **מֵהֶם.**

נהפך גזר דינם לרעה ונגזר עליהם: **"וּמִמִּקְדָּשִׁי תָּחֵלּוּ"**.

תָּנֵי רַב יוֹסֵף: אַל תִּקְרֵי "מִקְדָּשִׁי" אֶלָּא "מְקוּדָּשַׁי" — אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁקִּיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ מֵאָלֶף וְעַד תָּיו!' (שבת נה.).

ומובא ברמב"ן (בשם הירושלמי בסוטה ז, ד) אקרא: **"אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן"** (דברים כז, כו).

אמר רבי אסי **בְּשֵׁם רִבִּי תַנְחוּם בֵּרִבִּי חִייָה. לָמַד וְלִימֵּד וְשָׁמַר וְעָשָׂה וְהָיְתָה סִפֵּיקָה בְיָדוֹ לְהַחֲזִיק וְלֹא הֶחֱזִיק. הֲרֵי זֶה בִּכְלָל אָרוּר!** ידרשו בהקמה הזאת בית המלך והנשיאות, שבידם להקים את התורה ביד המבטלים אותה ואפילו היה צדיק גמור במעשיו והיה יכול להחזיק התורה ביד הרשעים המבטלים אותה, **הֲרֵי זֶה בִּכְלָל אָרוּר!**'.

אי לזאת, חוב גדול על כל צבור שומרי התורה וְהַמִּצְוֹת, אשר כבוד שמים נוגע ללבם, לחזק בדקי היהדות ובמיוחד ללמד תועים בינה ולקרב רחוקים לחיק היהדות, יארגנו כל קהילות ישראל בראשות הרבנים להקדיש כל אחד לפחות ערב אחד בימים אלו, לצאת באזור הקרוב ולבקר מספר משפחות שהתרחקו מחיי תורה ולשוחח עמם בידידות מתוך אהבה ולהסביר להם יסודות האמונה ועיקר הַמִּצְוֹת כל אחד כפי הבנתו ולעוררם לחזור בתשובה. וה' יהיה בעזרנו, להקים עולה של תורה וְיַחְתְּמֶנּוּ לחיים טובים ולשנת גאולה וישועה.

אלעזר מנחם מן שך **יעקב ישראל קַנְיֶבְסְקִי**

חיים שמואלביץ

מתוך ספר 'מכתבים ומאמרים' למרן הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצוקללה"ה

שמעתי שיש המסתפקים: אולי זה **ביטול תורה** למי שתורתו אומנתו?

– לדברים אחרים מבטלים ובזה מסתפקים?!

והרי ברור שאין זו שאלה! וּבְוַדַּאי שמותר ומחויב כל אחד לעשות לפי כוחותיו **ללמוד וללמד**.

וענין קירוב הרחוקים לתורה הוא באמת מצות עשה מפורשת שכולנו נִתְחַיַּבְנוּ בה. כמבואר (ספר הַמִּצְוֹת להרמב"ם מצות עשה ג): **'היא שֶׁצִּוָּנוּ באהבתו יתעלה** וכו' **וכבר בארנו שזאת המצוה ג"כ כוללת שנהיה קוראים לבני האדם כולם לעבודתו יתעלה ולהאמין בו'** יעוי"ש בכל דבריו.

ודעו נא שכמו שֶׁחַיָּבִים **במעשר כספים**, כך חַיָּבִים אנו במעשר זמן, למען חיזוק התורה, להרבות ילדים לומדי תורה ומתנהגים בדרך ה', בכך אנו גונזים זכויות למעלה, בעוד שאחרים מבזבזים אוצרות.

דעו נא אחים יקרים! זה מזמן שלא היתה תקופה כזאת כמו התקופה שאנו חיים בה, כמה שאפשר לפעול הרבה ובידינו הוא באין מפריע ולזה אחריות גדולה מוטלת על

כל אחד ואחד לבא **לְעֶזְרַת ה' בַּגִּבּוֹרִים** ולפעול למען ה' ותורתו וה' יהיה בעזרכם ותתברכו בכל הטוב. בברכת התורה: 'ברוך **אֲשֶׁר יָקִים אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת**'.

מעלות החברותא

דֶּרֶךְ יְשָׁרָה שֶׁיִּדְבַּק בָּהּ הָאָדָם

'אָמַר לָהֶם: 'צְאוּ וּרְאוּ אֵיזוֹהִי דֶּרֶךְ יְשָׁרָה שֶׁיִּדְבַּק בָּהּ הָאָדָם... רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: 'חָבֵר טוֹב' (אבות ב, ט)

אין חבר נקנה אלא בלקיחה

'לעולם יקנה אדם חבר לעצמו. ויאכל עמו. ויקרא עמו. וישנה עמו. ויגלה לו סתרי תורה וסתרי דרך ארץ. שנאמר: "קַח לְךָ אֶת יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן" (במדבר כז, יח) **מאי קַח לְךָ? אלא ללמדך; שאין חבר נקנה, אלא בלקיחה. ואין חבר נקנה, אלא בדמים'** (תנא דבי אליהו זוטא פרק טז)

להשתדל בכל לבו

'ואמר: **'וּקְנֵה לְךָ חָבֵר'** זכר אותו בלשון קניה ולא אמר: 'עשה לְךָ חָבֵר' או "התחבר לאחרים". הכונה בזה, שצריך לאדם שיקנה אוהב לעצמו, שיתקנו בו מעשיו וכל עִנְיָנָיו, כמו שאמרו: **'או חברותא, או מיתותא'** (תענית כג.) ואם לא ימצאהו, צריך להשתדל בו בכל לבו. ואפילו אם יצטרך שימשכו לאהבתו, עד שישוב אוהב. ולא יסור מהמשך

תמיד אחר רצונו, עד שתתחזק אהבתו' (פרוש המשנה להרמב"ם אבות א, ו)

פעם אחת דיבר רבנו הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל בשיחתו על גודל התועלת שיש בהשפעה על חברים; "כי מחברים ההשפעה הרבה יותר גדולה, מאשר מרבנים ויהיו אפילו אנשים גדולים" (לב אליהו חלק א עמוד 46)

חבר פועל יותר מעשרה רבנים!

שנינו במשנה: **'עֲשֵׂה לְךָ רַב וּקְנֵה לְךָ חָבֵר'** (אבות א, ו) כי חבר יותר צריך מרב. עד שתקנה אותו בכסף מלא. כי אם רב יוֹכִיחֶנּוּ,

יאמרו: "אין כל אדם יוכל להיות רב ומורה ומי כמוהו עושה"?

ויתלוצץ על הרב.

אבל אם איש בערכו יוכיחו ויאמר לו: "מה תְּחַשְׁדֵנִי, גם לי לבב כמוך להיות כמוך, רק הדבר רע לשמים" וכהנה "ולמה לא תחוס על נפשך? ולמה תמרה פי קונך"?

ידעתי כי דברים כאלה, יותר יפעלו מכל תוכחות של הרב.

וח"ו להתחבר לרשע. וחבר פועל, יותר מעשרה רבנים (רבי יהונתן אַיְבְּשִׁיץ בספר יערות דבש א, י)

אע"פ שמפסיד מעט מתורתו - תורתו מִתְקַיֶּמֶת בידו

'טוב שיחזור ההלכה עם אותם שאינם יודעים כל כך כמותו, כדי שלא ילכו בטלים, מִשֶׁיַּחְזֹר עם חבריו הדומים לו. כמו שאמרו חכמים: **'המלמד עם הארץ תורה, מבטל גזירות'**. ורבי פרידא, שהיה אומר **ארבע מאות** (400) **פעמים** ההלכה, לתלמיד אחד. כי זה **דומה למת מצוה** שאין לו עוסקים, לחזור עמו. ואם אינו כחפצו, יחזור עמו ואע"פ שמפסיד מעט מתורתו, תורתו **מִתְקַיֶּמֶת** בידו.
ומעשה באדם אחד; שהיה מחזיר ההלכה עם בני עֲנִיִּים והיה הולך אחריהם להקיצם משנתם ומחזר עמהם שלש (3) פעמים בכל יום' (ספר חסידים - סימן תתקמו/ז)

להועיל לרבים בכל כוחו

'מי שלא ירא מכל אדם, להועיל לרבים בכל כחו, שכרו יהיה אִתּוֹ מאת ה' תמיד בעוה"ז ו: "**נַפְשׁוֹ בְּטוֹב תָּלִין**" - לעוה"ב **וְזַרְעוֹ יִירַשׁ אָרֶץ**" (תהלים כה, יג) (ספר החינוך מצוה תצח)

טבעם של הצדיקים

'ללמד נפשנו לאהוב הטוב והתועלת ולהדבק בו. ומתוך כך תדבק לנו הטובה ונרחיק מכל דבר רע ומכל דבר השחתה. וזהו דרך החסידים ואנשי מעשה - אוהבים שלום ושמחים בטוב הבריות ומקרבין אותן לתורה. ולא יאבדו אפילו גרגיר של חרדל בעולם. ויצר עליהם בכל אבדון והשחתה שיראו. ואם יוכלו להציל, יצילו כל דבר

מהשחית בכל כחם. לא כן הרשעים, אחיהם של מַזִּיקִין וכו' (ספר החינוך מצוה תקכט)

בדברים טובים קונה האדם החברים יותר מִבְּמָמוֹן

'לעולם ישתדל אדם לקנות לו חבר, אם מצא אותו בחנם ואם לאו? יקנהו בממון. דִתְנַן: **'עֲשֵׂה לְךָ רַב וּקְנֵה לְךָ חָבֵר'** (אבות א, ו) ואמר החכם; "תמה אני, ממה שקנה העבדים בממונו, היאך לא יקנה את בני חורין באמרי פיו הטובים, שבדברים טובים קונה האדם החברים יותר מבממון" ' (ראשית חכמה שער הענוה פרק ד)

יצרך אינו קרוב לו כ"כ להטעות

'וּקְנֵה לְךָ חָבֵר' (אבות א, ו) אפילו בממון, לְהִתְיַעֵץ עמו גם בעניני עבודת הבורא, כי אם חכם אתה בעיניך, היצה"ר יוכל לסמא עיניך ויַשיר לך העקוב והרכסים. ולכן תִּתְיַעֵץ עם חברך, כי יצרך אינו קרוב לו כל כך להטעות (רוח חיים להג"ר חיים מוואלז'ין אבות א ו. וכעין זה ברבנו יונה שם)

תמצא את רעך היחיד לשעשע נפשך

'ואולי תבוא שעה מוצלחת ועבר עליך רוח ממרום בבחינת יעבור עלי מה! ותכיר ישיבתך בישיבה להיותר מתאימה לנפשך ולמשאה בחזות לבך ולקבל את מרירות הַמְדַמֵּית בימים מספר, עד שתכיר את תלמידיה, לב כל אחד וחכמת כל אחד ואז תמצא את רעך היחיד לשעשע נפשך, כפי אשר הוטבע טבע החיים, כאשר אמרו: **'או**

חברותא, או מיתותא' (תענית כג.) או אז ינעם לך כל הסביבה' (קובץ אגרות החזון איש א, יט)

זה יוכל לְהִתְקַיֵּם ע"י תלמידי הישיבה המבוגרים

'כמובן בזמן הזה, הצלת ילד לחינוך ישראלי, הוא לא פחות מהצלה מטביעה בנהר, לפי גיל הילד אפשר לפתחו ולהעלותו למדרגת תלמיד, בזמן קצר. אך צריך טיפול מיוחד ושימת לב, אפשר לסדר שינדבו לו לימוד חצי שעה בבוקר בצהרים ועוד... וזה יוכל לְהִתְקַיֵּם ע"י תלמידי הישיבה המבוגרים' (קובץ אגרות החזון איש ב, מז)

השתדלות ושקידת מפקחים במסירת לב

'כידוע; בשביל לברוא אדם כשר ומה גם תלמיד חכם, צריך השתדלות ושקידת מפקחים במסירת לב. ולזאת אבקש את כת"ר שיחי' לנדב תשומת לב, איך לכוננו בין חברים טובים וְלִתֵּן לו רב טוב לשקוד על שנות חינוכו שתשתלמנה בתיקונן היותר הגון, בתורה ובמוסר ביראת שמים ויראת חטא ואם יכול בעצמו לקחת חבל בזה מה טוב' (קובץ אגרות החזון איש א, עו)

לתועלת מרובה למהר התפתחותו וַעֲלִיָּתוֹ בתורה

'בשקדנו על תקנת בנו... שיחי', הלומד פה בישיבתנו הק', הננו מוצאים להגון לפניו, לקבוע לו שעה אחת ביום, שֶׁיִּלְמֹד לפני רב ביחוד, מלבד הלימוד הכללי שמקבל

בישיבה, זה יהי' לו לתועלת מרובה למהר התפתחותו וַעֲלִיָּתוֹ בתורה' (קובץ אגרות החזון איש ג, עה)

משפיע ממנו חלק מעצמותו ממש

'המשפיע שפע התורה לזולתו, משפיע ממנו חלק מעצמותו ממש, מעצמות נפשו... ותשכיל בזה ממוצא דבר; ענין התלמידים שנקראו בנים. כי באמת הם בנים ממש, אשר התנוצץ בהם ניצוץ נשמת המלמד ונתעצם בו, כי התורה והנפש דבר אחד'... (אילת אהבים לרבי שלמה אלקבץ)

'וְכָל מַעֲשֶׂיךָ יִהְיוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם' (אבות ב, יב)

לא יהיה אדם הולך לאכול, או לישן וְכַוָּנָתוֹ שיהיה בריא ושמן, לעסוק בדברי העוה"ז ולהיות רודף אחר הממון. אלא יאמר: "אישן ואוכל, כדי שאוכל לעמוד ביראת בוראי ולעסוק בתורתו וּמִצְוֹתָיו".

וכשהוא נוטל ידיו ומברך, או כשמברך על הפירות, או על הַמִּצְוֹת השגורות בפי כל האדם, יְכַוֵּן לבו לברך לשם בוראו אשר הפליא חסדו עמו ונתן לו הפירות, או הלחם, ליהנות מהם וְצִוָּהוּ את הַמִּצְוֹת. ולא יעשה כאדם העושה דבר כמנהג ומוציא דברים מפיו בלא הגיון הלב.

ועל זה חרה אף ה' בעמו ושלח לנו את ישעיה עבדו ואמר: "**יַעַן כִּי נִגַּשׁ הָעָם הַזֶּה בְּפִיו וּבִשְׂפָתָיו כִּבְּדוּנִי וְלִבּוֹ רִחַק מִמֶּנִּי וַתְּהִי יִרְאָתָם אֹתִי מִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה**" (ישעיה כט, יג).

'אָמַר הקב"ה לִישַׁעְיָה: 'ישעיה! רְאֵה מַעֲשֵׂה בָנַי כִּי אֵינוֹ אֶלָּא לַפָּנִים וּמַחֲזִיקִים בּוֹ כְּאָדָם שֶׁמַּחֲזִיק וְנוֹהֵג מִנְהַג אֲבוֹתָיו בְּיָדוֹ, בָּאִים בְּבֵיתִי וּמִתְפַּלְּלִים לְפָנַי תְּפִילוֹת הַקְּבוּעוֹת כְּמִנְהַג אֲבוֹתֵיהֶם לֹא בְלֵב שָׁלֵם. הֵם מְנַקִּים אֶת יְדֵיהֶם וּמְבָרְכִים עַל נְטִילַת יָדַיִם וּבוֹצְעִים וּמְבָרְכִים בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא, שׁוֹתִים וּמְבָרְכִים כְּמוֹ שֶׁהַדָּבָר שָׁגוּר בְּפִיהֶם, אַף בָּעֵת שֶׁהֵם מְבָרְכִים אֵינָם מִתְכַּוְּנִים לְבָרְכֵנִי.

לָכֵן עַל כֵּן חָרָה אַפּוֹ וְנִשְׁבַּע בִּשְׁמוֹ הַגָּדוֹל לְאַבֵּד חָכְמַת חֲכָמָיו הַיּוֹדְעִים אוֹתוֹ וּמְבָרְכִים אוֹתוֹ בְּמִנְהָג וְלֹא בְּכַוָּנָה, דִּכְתִיב בַּתְרֵהּ: "לָכֵן הִנְנִי יוֹסִף לְהַפְלִיא אֶת הָעָם הַזֶּה הַפְלֵא וָפֶלֶא וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו וּבִינַת נְבֹנָיו תִּסְתַּתָּר" (ישעיה כט, יד) (ספר חסידים לרבי יהודה החסיד מו)

אופן קיום מצות ברכת המזון:

<u>הלכה</u>: ירא שמים לא יברך במצנפת, רק ישים כובע על ראשו ויש שֶׁנּוֹהֲגִין להתעטף גם בבגד העליון, דכל זה הוא בכלל עיטוף הנאמר בגמרא. וכן נהגו כהיום בישראל בעת ברכת המזון, שֶׁמְּשִׂימִין כובע על ראשיהן, אפילו כשהוא מברך ביחיד, בלי כוס (קפג סעיף קטן יא).

<u>הלכה</u>: יש שכתבו שטוב לברך בקול רם, כי הקול מעורר הכונה. ובפרט בשבת וראש חדש, שלא ישכח ע"י זה, מעין המאורע (קפה סעיף קטן ג).

<u>הלכה</u>: לא ישיח אפילו בין ברכה לברכה. ובדיעבד אם שח אפילו במזיד, אין צריך לחזור ולברך, אך לכתחילה יש ליזהר הרבה (קפג סעיף ו ובמשנה ברורה סעיף קטן כה).

<u>הלכה</u>: לא ישהה בין ברכה לברכה. אם שהה שיהוי מרובה שהיה יכול לגמור כולה, אם היה מחמת אונס יש אומרים: שצריך לחזור לראש ברכת המזון ואין דין זה ברור למעשה. אך אם שיהוי כזה היה באמצע הברכה, צריך לחזור לראש הברכה בלבד (פג סעיף קטן כה).

לע"נ הגאון הגדול

רבי יהודה שפירא

זצוק"ל

לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה: לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל־גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים | אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי־תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישׁוֹר וּלְאֻמִּים | בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים | אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ:

מִזְמוֹר לְדָוִד יְהֹוָה רֹעִי לֹא אֶחְסָר: בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל־מֵי מְנֻחוֹת יְנַהֲלֵנִי: נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב יַנְחֵנִי בְמַעְגְּלֵי־צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ: גַּם כִּי־אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא־אִירָא רָע כִּי־אַתָּה עִמָּדִי שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי: תַּעֲרֹךְ לְפָנַי | שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי כּוֹסִי רְוָיָה: אַךְ | טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל־יְמֵי חַיָּי וְשַׁבְתִּי בְּבֵית־יְהֹוָה לְאֹרֶךְ יָמִים:

לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ (יאהדונהי) בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ (יאההויהה) וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ (איההיוהה) לְיַחֲדָא שֵׁם אוֹת י׳ וְאוֹת ה׳ בְּשֵׁם אוֹת ו׳ וְאוֹת ה׳ בְּיִחוּדָא שְׁלִים (יהוה) בְּשֵׁם כָּל־יִשְׂרָאֵל לַאֲקָמָא שְׁכִינְתָּא מֵעַפְרָא וּלְעִלּוּי שְׁכִינַת עוּזֵּנוּ הִנֵּה אֲנַחְנוּ בָּאִים לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה דְאוֹרַיְתָא לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה: וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת־יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ: לְתַקֵּן שֹׁרֶשׁ מִצְוָה זוֹ בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן. וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה וּמְקֻבֶּלֶת וּרְצוּיָה לְפָנֶיךָ בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה וּבְרָכָה שְׁנִיָּה וּבְרָכָה שְׁלִישִׁית אֲשֶׁר נְבָרֵךְ עַתָּה עַל הַמָּזוֹן. וְתִתֵּן לָנוּ כֹּחַ וִיכֹלֶת וְעֵזֶר וְסִיּוּעַ לְהַעֲלוֹת מַיִין נֻקְבִין וּלְהַמְשִׁיךְ אַרְבַּעַת הַמּוֹחִין לְיִשְׂרָאֵל וְרָחֵל (הַגְּדוֹלָה). וְגַם תִּהְיֶה חֲשׁוּבָה וּמְקֻבֶּלֶת וּרְצוּיָה לְפָנֶיךָ, בְּרָכָה רְבִיעִית אֲשֶׁר נְבָרֵךְ עַתָּה, וְתִתֵּן לָנוּ כֹּחַ וִיכֹלֶת וְעֵזֶר וְסִיּוּעַ לְהַעֲלוֹת מַיִין נֻקְבִין, וּלְהַמְשִׁיךְ אַרְבַּעַת הַמּוֹחִין לְיַעֲקֹב וְרָחֵל. וְיַעֲלֶה לְפָנֶיךָ כְּאִלּוּ כִּוַּנּוּ בְּכָל הַכַּוָּנוֹת הָרְאוּיוֹת לְכַוֵּן בְּאַרְבַּע בְּרָכוֹת אֵלּוּ שֶׁל הַמָּזוֹן.

וִיהִי | נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

וִיהִי | נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

הֲרֵינִי מְכַוֵּן לְהַשְׁלִים מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם וּמְקַיֵּם מִצְוַת חֲכָמִים: מַיִם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה

אֲבָרְכָה אֶת יְהֹוָהאדני יאהדונהי בְּכָל עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי: סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת־הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת־מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר כִּי־זֶה כָּל־הָאָדָם: תְּהִלַּת יְהֹוָהאדני יאהדונהי יְדַבֶּר־פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ | נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּ־יָהּ: וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהֹוָהאדני יאהדונהי:

זימון

בזימון בעשרה יְכַוֵּן: וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ ה׳.

המזמן: הַב לָן וְנִבְרִיךְ לְמַלְכָּא עִלָּאָה קַדִּישָׁא עונים: שָׁמַיִם המזמן: בִּרְשׁוּת מַלְכָּא עִלָּאָה קַדִּישָׁא

בְּשַׁבָּת: וּבִרְשׁוּת שַׁבָּת מַלְכְּתָא | ביום טוב: וּבִרְשׁוּת יוֹמָא טָבָא קַדִּישָׁא | בסוכות: וּבִרְשׁוּת שִׁבְעָה אֻשְׁפִּיזִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין | וּבִרְשׁוּת כְּבוֹד הָרַב | וּבִרְשׁוּת מוֹרַי וְרַבּוֹתַי וּבִרְשׁוּתְכֶם

נְבָרֵךְ (בעשרה: אֱלֹהֵינוּ) שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ

עונים: בָּרוּךְ (בעשרה: אֱלֹהֵינוּ) שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ (הַגָּדוֹל תָּמִיד) חָיִינוּ.

המזמן: בָּרוּךְ (בעשרה: אֱלֹהֵינוּ) שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ (הַגָּדוֹל תָּמִיד) חָיִינוּ.

בסעודת חתן: המזמן: נְבָרֵךְ (אֱלֹהֵינוּ) שֶׁהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ

עונים: בָּרוּךְ (אֱלֹהֵינוּ) שֶׁהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ, וּבְטוּבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד חָיִינוּ

המזמן: בָּרוּךְ (אֱלֹהֵינוּ) שֶׁהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ, וּבְטוּבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד חָיִינוּ.

א. בִּרְכַּת הַזָּן • יִתֵּן הוֹדָאָה בְּשִׂמְחָה לַבּוֹרֵא יִתְבָּרֵךְ עַל שֶׁזָּן אֶת כָּל הָעוֹלָם בַּחֲסָדָיו (יסוה"ע)
הֲרֵינִי מְכַוֵּן לְקַיֵּם מִצְוַת 'הִתְבּוֹנְנוּת בְּגַדְלוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ' כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי ה'

בָּרוּךְ	אַתָּה	יְהֹוָהאדני	אֱלֹהֵינוּ	מֶלֶךְ הָעוֹלָם
מְקוֹר הַבְּרָכוֹת	לְפָנַי	אֲדוֹן הַכֹּל הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה קב"ה וּשְׁכִינְתֵּהּ יאהדונהי	תַּקִּיף, בַּעַל הַיְכֹלֶת וּבַעַל הַכּוֹחוֹת כֻּלָּם, הַמַּשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ בִּפְרָטוּת יאההויהה	יָחִיד הַמַּנְהִיג

הָאֵל הַזָּן אוֹתָנוּ וְאֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוּבוֹ, בְּחֵן בְּחֶסֶד בְּרֶוַח וּבְרַחֲמִים רַבִּים. נֹתֵן לֶחֶם לְכָל-בָּשָׂר. כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: וּבְטוּבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ, וְאַל יֶחְסַר לָנוּ מָזוֹן תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הוּא אֵל זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל וְשֻׁלְחָנוֹ עָרוּךְ לַכֹּל, וְהִתְקִין מִחְיָה וּמָזוֹן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא בְּרַחֲמָיו וּבְרֹב חֲסָדָיו, כָּאָמוּר: פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ ר"ת פא"י שהוא בגימ' יאהדונהי וכן בגימ' סא"ל, וס"ת חת"ך וּמַשְׂבִּיעַ בגימ' חת"ך לְכָל-חַי מקדני ראמים עד ביצי כינים רָצוֹן להוריד שפע לכל העולם:

בָּרוּךְ	אַתָּה	יְהֹוָהאדני	הַזָּן אֶת הַכֹּל:
מְקוֹר הַבְּרָכוֹת	לְפָנַי	אֲדוֹן הַכֹּל, הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה קב"ה וּשְׁכִינְתֵּהּ, יאהדונהי	בְּרַחֲמָיו

ב. בִּרְכַּת הָאָרֶץ • הֲרֵינִי מְכַוֵּן לְקַיֵּם מִצְוֹת: 'יִשּׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל' 'זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם' 'זְכִירַת הַבְּרִית' 'תַּלְמוּד תּוֹרָה' 'זְכִירַת חַסְדֵי הַשֵּׁי"ת' כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי ה'

נוֹדֶה לְּךָ יְהֹוָהאדני יאהדונהי אֱלֹהֵינוּ, עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה, בְּרִית וְתוֹרָה, חַיִּים וּמָזוֹן, עַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עֲבָדִים, וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחָתַמְתָּ בִּבְשָׂרֵנוּ, וְעַל תּוֹרָתְךָ שֶׁלִּמַּדְתָּנוּ, וְעַל חֻקֵּי רְצוֹנְךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ, וְעַל חַיִּים [שֶׁחוֹנַנְתָּנוּ] וּמָזוֹן שֶׁאַתָּה זָן וּמְפַרְנֵס אוֹתָנוּ.

בחנוכה ובפורים אומרים כאן על הניסים:

עַל הַנִּסִּים וְעַל הַפֻּרְקָן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַנִּפְלָאוֹת וְעַל הַנֶּחָמוֹת שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה.

לחנוכה: בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל חַשְׁמוֹנָאִי וּבָנָיו כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְשַׁכְּחָם מִתּוֹרָתֶךָ וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ. וְאַתָּה, בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם, רַבְתָּ אֶת רִיבָם דַּנְתָּ אֶת דִּינָם נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם, מָסַרְתָּ גִבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים, וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים, וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים, וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים, וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ, לְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה, וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ וְטִהֲרוּ אֶת-מִקְדָּשֶׁךָ וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ בְּהַלֵּל וּבְהוֹדָאָה, וְעָשִׂיתָ עִמָּהֶם נִסִּים וְנִפְלָאוֹת וְנוֹדֶה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה.

לפורים: בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד אֶת-כָּל-הַיְּהוּדִים מִנַּעַר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם לָבוֹז וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הֵפַרְתָּ אֶת עֲצָתוֹ וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ וַהֲשֵׁבוֹתָ-לּוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ וְעָשִׂיתָ עִמָּהֶם נִסִּים וְנִפְלָאוֹת וְנוֹדֶה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה.

עַל הַכֹּל יְהֹוָה אדני יאהדונהי אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אֶת שְׁמָךְ, כָּאָמוּר: וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ (כשיאמר תיבת "את" ימזוג את הכוס) אֶת-יְהֹוָה אדני יאהדונהי אֱלֹהֶיךָ עַל-הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן-לָךְ:

בָּרוּךְ	אַתָּה	יְהֹוָה אדני	עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמָּזוֹן:
מְקוֹר הַבְּרָכוֹת	לְפָנַי	אֲדוֹן הַכֹּל, הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה קב"ה וּשְׁכִינְתֵּהּ יאהדונהי	הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְהַמָּזוֹן הַמְּשֻׁבָּח

ג. בִּרְכַּת בּוֹנֶה יְרוּשָׁלָיִם • הֲרֵינִי מְכַוֵּן לְקַיֵּם מִצְוַת 'זְכִירַת יְרוּשָׁלַיִם וּבַקָּשַׁת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד' כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי ה'

רַחֵם יְהֹוָה אדני יאהדונהי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וְעַל יִשְׂרָאֵל עַמָּךְ, וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירָךְ, וְעַל הַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדָךְ, וְעַל הֵיכָלָךְ, וְעַל מְעוֹנָךְ, וְעַל דְּבִירָךְ, וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו (בשבת יש ממשיכים 'ומלכות') [אָבִינוּ! רְעֵנוּ, זוּנֵנוּ, פַּרְנְסֵנוּ, כַּלְכְּלֵנוּ, הַרְוִיחֵנוּ, הַרְוַח לָנוּ מְהֵרָה מִכָּל צָרוֹתֵינוּ, וְאַל תַּצְרִיכֵנוּ יְהֹוָה אדני יאהדונהי אֱלֹהֵינוּ, לִידֵי מַתְּנוֹת בָּשָׂר וָדָם וְלֹא לִידֵי הַלְוָאָתָם, אֶלָּא לְיָדְךָ הַמְּלֵאָה וְהָרְחָבָה, הָעֲשִׁירָה וְהַפְּתוּחָה. יְהִי רָצוֹן, שֶׁלֹּא נֵבוֹשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא נִכָּלֵם לָעוֹלָם הַבָּא] וּמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחָךְ, תַּחֲזִירֶנָּה לִמְקוֹמָהּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ.

הֲרֵינִי מְכַוֵּן לְקַיֵּם מִצְוַת 'זְכִירַת הַשַּׁבָּת' כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי ה'

בשבת מוסיפים: רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ יְהֹוָה אדני יאהדונהי אֱלֹהֵינוּ, בְּמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִצְוַת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, הַשַּׁבָּת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, כִּי יוֹם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ הוּא מִלְּפָנֶיךָ. נִשְׁבּוֹת בּוֹ וְנָנוּחַ בּוֹ וְנִתְעַנֵּג בּוֹ כְּמִצְוַת חֻקֵּי רְצוֹנָךְ. וְאַל תְּהִי צָרָה וְיָגוֹן בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ.

ביום שאומדים בו יעלה ויבא מוסיפים:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, יַעֲלֶה וְיָבוֹא, יַגִּיעַ יֵרָאֶה וְיֵרָצֶה, יִשָּׁמַע יִפָּקֵד וְיִזָּכֵר, זִכְרוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ, זִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִירָךְ, וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדָּךְ, וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ, לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן לְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם:

בראש חדש:	רֹאשׁ חֹדֶשׁ הַזֶּה
בפסח:	חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה בְּיוֹם (טוֹב) מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה
בשבועות:	חַג הַשָּׁבוּעוֹת הַזֶּה בְּיוֹם טוֹב מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה
בראש השנה:	הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה בְּיוֹם טוֹב מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה
בסוכות:	חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה בְּיוֹם (טוֹב) מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה
בשמיני עצרת:	שְׁמִינִי חַג עֲצֶרֶת הַזֶּה בְּיוֹם טוֹב מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה

לְרַחֵם בּוֹ עָלֵינוּ וּלְהוֹשִׁיעֵנוּ. זָכְרֵנוּ יְהֹוָהאדני יאהדונהי אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה, וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה, וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים טוֹבִים בִּדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים; חוּס וְחָנֵּנוּ, וַחֲמֹל וְרַחֵם עָלֵינוּ, וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְתִבְנֶה יְרוּשָׁלַיִם עִירָךְ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ.

בָּרוּךְ	אַתָּה	יְהֹוָהאדני	בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:
מְקוֹר הַבְּרָכוֹת	לְפָנַי	אֲדוֹן הַכֹּל, הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה קב"ה וּשְׁכִינְתֵּהּ יאהדונהי	בְּרַחֲמִים רַבִּים

בלחש: אָמֵן - אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן, יאהדונהי, וְיֵאָמְנוּ הַדְּבָרִים

אם בשבת שכח לומר "רצה והחליצנו" ונזכר לפני שהתחיל "ברכת הטוב והמטיב" יאמר:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָהאדני אדון הכל היה הוה ויהיה יאהדונהי אֱלֹהֵינוּ תקיף, ובעל היכולת ובעל הכחות כולם מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁנָּתַן שַׁבָּתוֹת לִמְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה לְאוֹת וְלִבְרִית. בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָהאדני אדון הכל היה הוה ויהיה יאהדונהי מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת.

אם שכח לומר "יעלה ויבא" בר"ח ונזכר לאחר שחתם "בונה ירושלים" יאמר:

בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְזִכָּרוֹן.

ד. **בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב** • בְּרָכָה זוֹ נִתְקְנָה עַל הַנֵּס שֶׁנַּעֲשָׂה לַהֲרוּגֵי בֵּיתָר שֶׁכַּאֲשֶׁר נִתְּנוּ לִקְבוּרָה אַחֲרֵי זְמַן רַב רָאוּ שֶׁגּוּפוֹתֵיהֶם שְׁלֵמוֹת שֶׁלֹּא הִסְרִיחוּ וְאַף עוֹף הַשָּׁמַיִם לֹא נָגַע בָּהֶם.

בָּרוּךְ	אַתָּה	יְהֹוָהאדני	אֱלֹהֵינוּ	מֶלֶךְ הָעוֹלָם
מְקוֹר הַבְּרָכוֹת	לְפָנַי	אֲדוֹן הַכֹּל הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה קב"ה וּשְׁכִינְתֵּהּ יאהדונהי	תַּקִּיף, בַּעַל הַיְּכֹלֶת וּבַעַל הַכּוֹחוֹת כֻּלָּם, הַמַּשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ בִּפְרָטוּת יאההויהה	יָחִיד הַמַּנְהִיג

[לָעַד,] הָאֵל, אָבִינוּ, מַלְכֵּנוּ, אַדִּירֵנוּ, בּוֹרְאֵנוּ, גּוֹאֲלֵנוּ, קְדוֹשֵׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב, רוֹעֵנוּ רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל, הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב לַכֹּל, שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם הוּא הֵיטִיב לָנוּ, הוּא מֵיטִיב לָנוּ, הוּא יֵיטִיב לָנוּ. הוּא גְמָלָנוּ, הוּא גוֹמְלֵנוּ, הוּא יִגְמְלֵנוּ לָעַד, חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים וְרֶוַח וְהַצָּלָה וְכָל טוֹב:

(יענו אָמֵן, וכן אחרי כל הרחמן).

הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁתַּבַּח עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ. הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁתַּבַּח בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁתַּבַּח בָּנוּ לְדוֹר דּוֹרִים. הָרַחֲמָן הוּא קֶרֶן לְעַמּוֹ יָרִים. הָרַחֲמָן הוּא יִתְפָּאַר בָּנוּ לָנֶצַח נְצָחִים. [בשבת יש מדלגים לְ-הָרַחֲמָן הוּא יַנְחִילֵנוּ]. הָרַחֲמָן הוּא יְפַרְנְסֵנוּ בְּכָבוֹד וְלֹא בְבִזּוּי, (בְּהֶתֵּר וְלֹא בְאִסּוּר) בְּנַחַת וְלֹא בְצַעַר. הָרַחֲמָן הוּא יִתֵּן שָׁלוֹם בֵּינֵינוּ. הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁלַח בְּרָכָה רְוָחָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. הָרַחֲמָן הוּא יַצְלִיחַ אֶת דְּרָכֵינוּ. הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁבֹּר עֹל גָּלוּת מְהֵרָה מֵעַל צַוָּארֵנוּ. הָרַחֲמָן הוּא יוֹלִיכֵנוּ מְהֵרָה קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ. הָרַחֲמָן הוּא יִרְפָּאֵנוּ רְפוּאָה שְׁלֵמָה, רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף. הָרַחֲמָן הוּא יִפְתַּח לָנוּ אֶת יָדוֹ הָרְחָבָה. הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִמֶּנּוּ בִּשְׁמוֹ הַגָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ, אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, בַּכֹּל מִכֹּל כֹּל, כֵּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ יַחַד בְּרָכָה שְׁלֵמָה וְכֵן יְהִי רָצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן. הָרַחֲמָן הוּא יִפְרֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמוֹ.

בשבת: הָרַחֲמָן הוּא יַנְחִילֵנוּ עוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים.

בראש חודש: הָרַחֲמָן הוּא יְחַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה.

בראש השנה: הָרַחֲמָן הוּא יְחַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה וּמְבֹרֶכֶת.

בסוכות: הָרַחֲמָן הוּא יְזַכֵּנוּ לֵישֵׁב בְּסֻכַּת עוֹרוֹ שֶׁל לִוְיָתָן. הָרַחֲמָן הוּא יַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ שֶׁפַע קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה מִשִּׁבְעָה אֻשְׁפִּיזִין עִלָּאִין קַדִּישִׁין, זְכוּתָם תְּהֵא מָגֵן וְצִנָּה בַּעֲדֵנוּ. הָרַחֲמָן הוּא יָקִים לָנוּ אֶת-סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת.

בחול המועד: הָרַחֲמָן הוּא יַגִּיעֵנוּ לְמוֹעֲדִים וְלִרְגָלִים אֲחֵרִים הַבָּאִים לִקְרָאתֵנוּ לְשָׁלוֹם.

ביום טוב: הָרַחֲמָן הוּא יַנְחִילֵנוּ לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב.

הָרַחֲמָן הוּא יִטַּע תּוֹרָתוֹ וְאַהֲבָתוֹ בְּלִבֵּנוּ וְתִהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פָּנֵינוּ לְבִלְתִּי נֶחֱטָא, וְיִהְיוּ כָל מַעֲשֵׂינוּ לְשֵׁם שָׁמָיִם.

ברכת האורח: הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אֶת הַשֻּׁלְחָן הַזֶּה שֶׁאָכַלְנוּ עָלָיו, וִיסַדֵּר בּוֹ כָּל מַעֲדַנֵּי עוֹלָם, וְיִהְיֶה כְּשֻׁלְחָנוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. כָּל רָעֵב מִמֶּנּוּ יֹאכַל, וְכָל צָמֵא מִמֶּנּוּ יִשְׁתֶּה, וְאַל יֶחְסַר מִמֶּנּוּ כָּל-טוּב לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים, אָמֵן. הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אֶת בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וּבַעַל הַסְּעֻדָּה הַזֹּאת, הוּא וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וְכָל-אֲשֶׁר-לוֹ, בְּבָנִים שֶׁיִּחְיוּ וּבִנְכָסִים שֶׁיִּרְבּוּ. בָּרֵךְ יְהֹוָה(אדני) חֵילוֹ וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה, וְיִהְיוּ נְכָסָיו וּנְכָסֵינוּ מֻצְלָחִים וּקְרוֹבִים לָעִיר, וְאַל יִזְדַּקֵּק לְפָנָיו וְלֹא לְפָנֵינוּ שׁוּם דְּבַר חֵטְא וְהִרְהוּר עָוֹן, שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ כָּל הַיָּמִים בְּעֹשֶׁר וְכָבוֹד מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, לֹא יֵבוֹשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא יִכָּלֵם לָעוֹלָם הַבָּא, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

בסעודת חתן: הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אֶת הֶחָתָן וְהַכַּלָּה, בְּבָנִים זְכָרִים שֶׁל קַיָּמָא, לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ.
הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אֶת כָּל הַמְּסֻבִּין בַּשֻּׁלְחָן הַזֶּה, וְיִתֵּן לָנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבֵּנוּ לְטוֹבָה.
בסעודת מילה: הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אֶת בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה, אֲבִי הַבֵּן, הוּא וְאִשְׁתּוֹ הַיּוֹלֶדֶת, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אֶת הַיֶּלֶד הַנּוֹלָד, וּכְשֵׁם שֶׁזִּכָּהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַמִּילָה, כָּךְ יְזַכֵּהוּ לְהִכָּנֵס לַתּוֹרָה וּלְחֻפָּה וּלְמִצְוֹת וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכֵן יְהִי רָצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן. הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אֶת מַעֲלַת הַסַּנְדָּק וְהַמּוֹהֵל וּשְׁאָר הַמִּשְׁתַּדְּלִים בַּמִּצְוָה, הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם.

הָרַחֲמָן הוּא יְחַיֵּינוּ וִיזַכֵּנוּ וִיקָרְבֵנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. מַגְדִּיל (ביום שמתפללים בו מוסף אומרים: מִגְדּוֹל) יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם. כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי יְהֹוָה לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב. נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ לָחֶם. כָּל הַיּוֹם חוֹנֵן וּמַלְוֶה וְזַרְעוֹ לִבְרָכָה. מַה שֶּׁאָכַלְנוּ יִהְיֶה לְשָׂבְעָה, וּמַה שֶּׁשָּׁתִינוּ יִהְיֶה לִרְפוּאָה, וּמַה שֶּׁהוֹתַרְנוּ יִהְיֶה לִבְרָכָה, כְּדִכְתִיב: וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיּוֹתִרוּ כִּדְבַר יְהֹוָה. בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהֹוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיהֹוָה וְהָיָה יְהֹוָה מִבְטַחוֹ. יְהֹוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהֹוָה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם. עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא בְרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן.

סֵדֶר שֶׁבַע בְּרָכוֹת

המברך: סַבְרֵי מָרָנָן **ועונים:** לְחַיִּים.

ברכה ראשונה:

בָּרוּךְ (מְקוֹר הַבְּרָכוֹת) אַתָּה (לְפָנַי) יְהֹוָה אדני (אֲדוֹן הַכֹּל, הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה קב"ה וּשְׁכִינְתֵּהּ יאהדונהי) אֱלֹהֵינוּ (תַּקִּיף, בַּעַל הַיְּכֹלֶת וּבַעַל הַכּוֹחוֹת כֻּלָּם הַמַּשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ בִּפְרָטוּת יאההויהה) מֶלֶךְ הָעוֹלָם (יָחִיד הַמַּנְהִיג) בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

ברכה שניה:

בָּרוּךְ (מְקוֹר הַבְּרָכוֹת) אַתָּה (לְפָנַי) יְהֹוָה אדני (אֲדוֹן הַכֹּל, הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה קב"ה וּשְׁכִינְתֵּהּ יאהדונהי) אֱלֹהֵינוּ (תַּקִּיף, בַּעַל הַיְּכֹלֶת וּבַעַל הַכּוֹחוֹת כֻּלָּם הַמַּשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ בִּפְרָטוּת יאההויהה) מֶלֶךְ הָעוֹלָם (יָחִיד הַמַּנְהִיג) שֶׁהַכֹּל בָּרָא לִכְבוֹדוֹ:

ברכה שלישית:

בָּרוּךְ (מְקוֹר הַבְּרָכוֹת) אַתָּה (לְפָנַי) יְהֹוָה אדני (אֲדוֹן הַכֹּל, הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה קב"ה וּשְׁכִינְתֵּהּ יאהדונהי) אֱלֹהֵינוּ (תַּקִּיף, בַּעַל הַיְּכֹלֶת וּבַעַל הַכּוֹחוֹת כֻּלָּם הַמַּשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ בִּפְרָטוּת יאההויהה) מֶלֶךְ הָעוֹלָם (יָחִיד הַמַּנְהִיג) יוֹצֵר הָאָדָם:

ברכה רביעית:

בָּרוּךְ (מְקוֹר הַבְּרָכוֹת) אַתָּה (לְפָנַי) יְהֹוָה אדני (אֲדוֹן הַכֹּל, הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה קב"ה וּשְׁכִינְתֵּהּ יאהדונהי) אֱלֹהֵינוּ (תַּקִּיף, בַּעַל הַיְּכֹלֶת וּבַעַל הַכּוֹחוֹת כֻּלָּם הַמַּשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ בִּפְרָטוּת יאההויהה) מֶלֶךְ הָעוֹלָם (יָחִיד הַמַּנְהִיג) אֲשֶׁר יָצַר אֶת-הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם דְּמוּת תַּבְנִיתוֹ, וְהִתְקִין לוֹ מִמֶּנּוּ בִּנְיַן עֲדֵי-עַד. בָּרוּךְ (מְקוֹר הַבְּרָכוֹת) אַתָּה (לְפָנַי) יְהֹוָה אדני (אֲדוֹן הַכֹּל, הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה קב"ה וּשְׁכִינְתֵּהּ יאהדונהי) יוֹצֵר הָאָדָם:

ברכה חמישית:

שׂוֹשׂ תָּשִׂישׂ וְתָגֵל עֲקָרָה בְּקִבּוּץ בָּנֶיהָ לְתוֹכָהּ בִּמְהֵרָה בְּשִׂמְחָה. בָּרוּךְ (מְקוֹר הַבְּרָכוֹת) אַתָּה (לְפָנַי) יְהֹוָה אדני (אֲדוֹן הַכֹּל, הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה קב"ה וּשְׁכִינְתֵּהּ יאהדונהי) מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ:

ברכה שישית:

שַׂמֵּחַ תְּשַׂמַּח רֵעִים אֲהוּבִים כְּשַׂמֵּחֲךָ יְצִירְךָ בְּגַן עֵדֶן מִקֶּדֶם. בָּרוּךְ (מְקוֹר הַבְּרָכוֹת) אַתָּה (לְפָנַי) יְהֹוָה אדני (אֲדוֹן הַכֹּל, הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה קב"ה וּשְׁכִינְתֵּהּ יאהדונהי) מְשַׂמֵּחַ חָתָן וְכַלָּה:

ברכה שביעית:

בָּרוּךְ (מְקוֹר הַבְּרָכוֹת) אַתָּה (לְפָנַי) יְהֹוָה אדני (אֲדוֹן הַכֹּל, הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה קב"ה וּשְׁכִינְתֵּהּ יאהדונהי) אֱלֹהֵינוּ (תַּקִּיף, בַּעַל הַיְּכֹלֶת וּבַעַל הַכּוֹחוֹת כֻּלָּם הַמַּשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ בִּפְרָטוּת יאההויהה) מֶלֶךְ הָעוֹלָם (יָחִיד הַמַּנְהִיג) אֲשֶׁר בָּרָא שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה, חָתָן וְכַלָּה, גִּילָה רִנָּה דִּיצָה וְחֶדְוָה, אַהֲבָה וְאַחְוָה, שָׁלוֹם וְרֵעוּת, מְהֵרָה יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ יִשָּׁמַע בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחוּצוֹת יְרוּשָׁלָיִם, קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה, קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה, קוֹל מִצְהֲלוֹת חֲתָנִים מֵחֻפָּתָם, וּנְעָרִים מִמִּשְׁתֵּה נְגִינָתָם, בָּרוּךְ (מְקוֹר הַבְּרָכוֹת) אַתָּה (לְפָנַי) יְהֹוָה אדני (אֲדוֹן הַכֹּל, הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה קב"ה וּשְׁכִינְתֵּהּ יאהדונהי) מְשַׂמֵּחַ הֶחָתָן עִם הַכַּלָּה: (וּמַצְלִיחַ)

בְּרָכַת מֵעֵין שָׁלוֹשׁ

הֲרֵינִי מְכֻוָּן לְהַשְׁלִים לְמֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם וּמְבָרֵךְ כְּמִצְוַת חֲכָמִים

בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה(אדני) אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם

מְקוֹר הַבְּרָכוֹת	לְפָנַי	אֲדוֹן הַכֹּל הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה קב"ה וּשְׁכִינְתֵּהּ יאהדונהי	תַּקִּיף, בַּעַל הַיְכֹלֶת וּבַעַל הַכּוֹחוֹת כֻּלָּם, הַמַּשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ בִּפְרָטוּת יאההויהה	יָחִיד הַמַּנְהִיג

אם אכל מזונות:	אם שתה יין:	אם אכל משבעת המינים:
עַל הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה	עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן	עַל הָעֵץ וְעַל פְּרִי הָעֵץ

וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה, וְעַל אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה שֶׁרָצִיתָ וְהִנְחַלְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ, לֶאֱכֹל מִפִּרְיָהּ וְלִשְׂבֹּעַ מִטּוּבָהּ. רַחֵם יְהֹוָה(אדני) יאהדונהי אֱלֹהֵינוּ, עָלֵינוּ וְעַל יִשְׂרָאֵל עַמָּךְ, וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירָךְ, וְעַל הַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדָךְ, וְעַל מִזְבְּחָךְ וְעַל הֵיכָלָךְ. וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ, וְשַׂמְּחֵנוּ בְּבִנְיָנָהּ, וּנְבָרֶכְךָ עָלֶיהָ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה.

שבת:	בראש חודש:	בראש השנה:
וּרְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה	וְזָכְרֵנוּ לְטוֹבָה בְּיוֹם רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה	וְזָכְרֵנוּ לְטוֹבָה בְּיוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה.

ביום טוב ובחוה"מ: וְשַׂמְּחֵנוּ בְּיוֹם:

בפסח:	בשבועות:	בסוכות:	בשמיני עצרת:
חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה	חַג הַשָּׁבוּעוֹת הַזֶּה	חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה	שְׁמִינִי, חַג עֲצֶרֶת הַזֶּה

בְּיוֹם (טוֹב) מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה.

כִּי אַתָּה טוֹב וּמֵטִיב לַכֹּל, וְנוֹדֶה לְּךָ יְהֹוָה(אדני) יאהדונהי אֱלֹהֵינוּ עַל הָאָרֶץ וְעַל

אם אכל מזונות: הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה — על חטה של א"י: מִחְיָתָהּ וְעַל כַּלְכָּלָתָהּ.

אם שתה יין: פְּרִי הַגֶּפֶן — על יין של א"י: פְּרִי גַפְנָהּ.

אם אכל משבעת המינים: הַפֵּרוֹת — על פרי של א"י: פֵּרוֹתֶיהָ.

בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה(אדני)

מְקוֹר הַבְּרָכוֹת לְפָנַי אֲדוֹן הַכֹּל, הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה, קב"ה וּשְׁכִינְתֵּהּ יאהדונהי

עַל הָאָרֶץ וְעַל

אם אכל מזונות: הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה — על חטה של א"י: מִחְיָתָהּ וְעַל כַּלְכָּלָתָהּ.

אם שתה יין: פְּרִי הַגֶּפֶן — על יין של א"י: פְּרִי גַפְנָהּ.

אם אכל משבעת המינים: הַפֵּרוֹת — על פרי של א"י: פֵּרוֹתֶיהָ.

בְּרָכַת בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת

בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם

מְקוֹר הַבְּרָכוֹת	לְפָנַי	אֲדוֹן הַכֹּל הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה קב"ה וּשְׁכִינְתֵּהּ יאהדונהי	תַּקִּיף בַּעַל הַיְכֹלֶת וּבַעַל הַכּוֹחוֹת כֻּלָּם, הַמַּשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ בִּפְרָטוּת יאההויהה	יָחִיד הַמַּנְהִיג

בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת וְחֶסְרוֹנָן עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל-חָי

בָּרוּךְ חַי הָעוֹלָמִים:

עליה ברוחניות, פרנסה בשפע ודירה טובה בירושלים בכל המובנים ל-י.ב ואשתו ולחזרה בתשובה שלמה ורפואה שלמה לאבנט אסתר בת זאודה וישארג בת אסצ'לה וכל צאצאיהן.

לעילוי נשמת: יחיא זכריה בן עוואד • רומיה בת סאלם • גובזה בן אבזה • זאודה בת תרפה • שלמה בן שלום • מרים בת משה • מאור בן משה תנצב"ה